Ҳалол, Ватанга фидойи, халқпарвар, одил, ҳуқуқий маърифатли ва маданиятли шахс депутатлик мандатига маънавий ҳақлидир.

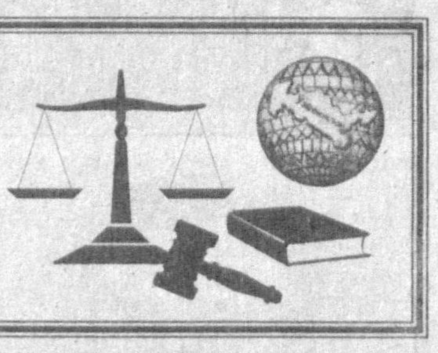

Қонун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ–ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 йил 30 январдан чиқа бошлаган	1999 ЙИЛ 23 НОЯБР, СЕШАНБА	№ 47 (147)	Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Конституцияси 7 йиллиги байрамига-14	Ўзбекистон Президенти сайловига-46	Мухтор вакил-депутатлар сайловига-11

КУН ҚОЛДИ

Ҳуқуқшунос минбари

МУҲИМ ЖАРАЁН

Маълумки, депутатликка номзодлар рўйхатга олинган кундан эътиборан сайлов компаниясининг навбатдаги муҳим босқичи - сайловолди ташвиқоти бошланди. Сайловолди ташвиқоти қонун доирасида амалга оширилиши ҳамда барча номзодлар учун тенг шароитлар яратилиши юзасидан қонунда аниқ нормалар белгиланган.

Ўзбекистон Республикасининг «Олий Мажлисига ва маҳаллий кенгашларга сайлов тўғрисида»ги қонуннинг 25-моддасига кўра тегишли вилоят туман-шаҳар сайлов комиссиялари томонидан белгиланадиган тартибда оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишда депутатликка номзодларга, сиёсий партияларга тенг ҳуқуқлар берилади.

Марказий сайлов комиссиясининг 1999 йил 9 октябрдаги 34-сонли қарорига мувофиқ мулкчилик шаклидан қатъий назар Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча оммавий ахборот воситалари телевидение, радио, газеталарда, сайлов компаниясини кенг ёритиш тавсия этилиб, улар томонидан барча номзодлар, сиёсий партияларга тенг муносабатларда бўлиш ва тарғибот учун тенг шароитлар яратиб бериш тамойили қатъий бажарилиши белгиланган. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, сайлов тўғрисидаги қонунларда белгиланганидек, ташвиқот номзодлар ва партиялар учун бепул олиб борилади.

Олий Мажлис депутатлигига номзодларга, Президентликка номзодларга, сиёсий партияларга, маҳаллий ҳокимликлар вакиллик органлари раҳбарларига, сайловчилар ташаббускор гуруҳларининг вакилларига телевидение, радио орқали ўз сайловолди дастурлари билан чиқишлари учун Ўзтелерадиокомпаниясида алифбо тартибида муайян вақтда имкониятлар яратилиши белгиланган.

Давлат ва нодавлат телевидениеларида ва радио тўлқинларида ҳар бир сиёсий партия учун эфир вақтининг умумий миқдори ҳафтасига 30 минутдан ажратилиши белгилаб қўйилди. Эфир вақтининг сиёсий партиялар, ҳокимият вакиллик органлари ҳамда сайловчиларнинг ташаббускор гуруҳлари вакиллари учун тенг тақсимоти ва уларнинг шакли (кўрсатув, эшиттириш, сиёсий реклама) партия раҳбарлари ва телевидение раҳбарияти билан келишилган ҳолда амалга оширилади. Мулкчилик шаклидан қатъий назар оммавий ахборот воситалари ташвиқот маълумотларини Марказий сайлов комиссиясига тақдим этишлари шарт.

Сайловолди ташвиқоти шакллари турлича. Сиёсий реклама - **бу сайлов жараёни қатнашчилари томонидан номзодлар ва номзод кўрсатган органлар ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали тарқатиладиган ахборот бўлиб, бундай реклама материалларини ахборотнинг бошқа турлари ва жанрларидан фарқ қилувчи воситалар ва усуллар (ҳис-ҳаяжон бўртиб туриш, такрорлар)дан фойдаланган ҳолда у ёки бу номзодлар ва партияларга тарафдор ижтимоий фикрни шакллантириш мақсадида тарқатилади.**

Сайловолди ташвиқоти доирасида амалга ошириладиган сиёсий реклама фақат ташвиқот фаолиятини олиб борувчи муайян субъектлар (рўйхатга олинган номзодлар ва партиялар) томонидан бажарилади.

Теледебат - **бу сайлов жараёнида сайлов қатнашчилари (номзодлар, сиёсий партиялар вакиллари, журналистлар, экспертлар, фуқаролар) томонидан телевидениеда баҳс, мунозара шаклида уюштириладиган кўрсатув. Мазкур баҳс ва мунозараларда бир-бирини ҳақоратлаш, киши шахсиятига тегадиган маълумотларни тарқатиш қатъиян тақиқланади.**

Сайлов тўғрисидаги қонунга мувофиқ Президентликка ва Олий Мажлис депутатлигига номзодларнинг дастурлари республиканинг суверинетети, яхлитлиги ва хавфсизлигига қарши қаратилган бўлмаслиги, халқнинг соғлиги ва маънавиятига тажовуз қилмаслиги, унда уруш, миллий адоват, ирқий ва диний хусумат тарғиботи, конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларни камситувчи хатти-ҳаракатларга даъват этишга қаратилган бўлмаслиги лозим.

Шунингдек, депутатликка номзодларга, ўз сайловчилари билан йиғилишларда ҳамда сайловчилар учун қулай бўлган бошқа шаклда учрашувлар ўтказишда ҳам тенг ҳуқуқ берилади. Сайловчиларнинг йиғилишлари участка сайлов комиссияси томонидан туман (шаҳар) ҳокимлиги билан биргаликда ташкил этилади. Бундай йиғилишлар ўтказиш учун жиҳозланган бинолар ажратилади. Номзодларнинг сайловчилар билан учрашувлари иш вақтидан бошқа пайтда уюштирилади.

Сайловолди ташвиқоти жараёнида номзодлар ва уларнинг ишончли вакиллари ҳам қонун доирасида иш кўради. Сайлов тўғрисидаги қонуннинг 26-моддасига кўра Олий Мажлис депутатлигига номзодлар 5 нафарига қадар, маҳаллий кенгашларга номзодлар 3 нафаргача ишончли вакилларга эга бўлиши мумкин. Ишончли вакиллар номзод депутат этиб сайланиши учун ташвиқот юритадилар, давлат органлари ва жамоат бирлашмалари органлари, сайловчилар билан ўзаро муносабатларда, шунингдек, сайлов комиссияларида номзоднинг манфаатларини ҳимоя қиладилар.

Ташвиқотнинг сайловчиларга бепул ёки имтиёзли шартларда товарлар бериш, хизматлар кўрсатиш (ахборот хизматлари бундан мустасно), шунингдек, пул маблағлари тўлаш билан қўшиб олиб бориш тақиқланади. Шунингдек сайлов куни ташвиқот юритишга йўл қўйилмайди.

Адлия бошқармаси ўз иш режалари асосида ушбу масалаларга қатъи риоя этган ҳолда депутатликка номзодлар кўрсатиш, сайловолди тарғибот-ташвиқот ишларини ташкил этишда, шунингдек, сайлов куни ва сайлов натижалари эълон қилингунга қадар депутатликка номзодлар, уларнинг ишончли вакиллари, сайловчиларга, сайлов комиссияси аъзоларига турли йўллар билан тазйиқ ўтказилишига йўл қўймаслик, сайлов компанияси даврида вужудга келган барча баҳсли масалаларни ҳал этишда ижро, ҳуқуқ-тартибот идоралари ва уларнинг вакилларининг аралашувлари қатъиян тақиқланганлиги ва барча келишмовчиликлар фақат юқори сайлов комиссияси ва суд орқали қонуний ҳал этилиши тўғрисида аҳоли ўртасида, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда, маҳаллаларда кенг тарғиб-ташвиқ ишлари жонлантириб юборилган.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, сайлов мавсумида сиёсий партиялар, ҳокимият вакиллик органлари, сайловчилар ташаббускор гуруҳлари ва номзодлар маърифатли йўл билан қонунлар асосида таъсирчан воситаларга таяниб, тарғиб-ташвиқ ишларини олиб боришлари керак.

Ҳасан ЙЎЛДОШЕВ,
Жиззах вилоят адлия бошқармаси бошлиғи

Президент сайлови олдидан

ЎЗ САРБОНИМИЗНИ ФАХРЛАНИБ САЙЛАЙМИЗ

Юртбошимизнинг фахру ифтихор билан тез-тез такрорлайдиган шундай гаплари бор: «Бизнинг халқимизни бошқа халқлардан яққол ажратиб турадиган жиҳатлари жуда кўп. Бу халқ аждодлари аллақандай дашту ўрмонларда дарахтдан-дарахтга сакраб юрадиган қавм эмас, балки ибтидосида боболари буюк давлатчиликка асос солган, довруғи тарихга эга бўлган улуғ халқдир».

Дарҳақиқат, боласини «ботирим, бургутим, шерим» деб улуғлайдиган, боболарининг шону шавкати билан, асотирлари билан ҳақли равишда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовни «Ана шу буюк карвонни манзил сари бошловчи, увол-савоби учун жавобгар, масъул «карвонбоши», яъни йўлбошчи деб атағандик.

Ўтган 8 йилда карвонимизга ва сарбонимизга оқ йўл тилаб дуо берувчилару унинг истиқболига қўлида гуллар билан пешвоз чиқувчилар сероб бўлди. Элчилик-да, шулар қаторида карвонга тош отганлар ҳам, таъбир жоиз бўлса хурганлар ҳам бўлди. Аммо карвон адашмади, танлаган улуғ йўлидан қайтмади. Чунки беадад шукрки, халқимиз сарбон танлашда адашмаган эди. Саккиз йилда эришилган ютуқларни санаб адо қилиш мушкул.

Бу ютуқларни нафақат халқимиз, балки дунё жамоатчилиги кўриб, ҳис этиб турибди. Бу жараёнлар давом этаяпти. Уларнинг толмас ижодкори шубҳасиз, Ислом Абдуғаниевич Каримовдир. Мен айни пайтда юртбошимизнинг уйқусиз тунлари эвазига бунёд этилган автозаводлар, минглаб корхоналару, йирик иншоотларнинг таърифу-тавсифига тўхталиб ўтирмоқчи эмасман. Чунки бу муваффақиятлар кўпчилик томонидан эътироф этилмоқда.

Мен - бир ҳуқуқшунос, айни пайтда Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказиш вилоят комиссиясининг аъзоси сифатида алоҳида таъкидлашни истар эдим: муҳтарам юртбошимиз айрим вазирлару ҳокимларни хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги, давр талабини англаб иш юритмагани, халқ дарду ҳасратиға қулоқ тутмаганликлари боис вазифасидан озод этаркан, такрор ва такрор шундай дейдилар:

«Халқ ҳар қандай қийинчиликка, тақчиллигу йўқчиликларга чидаши мумкин. Аммо яхши билиб олайлик, адолатсизликка чидай олмайди»!

Хўш, адолатсизликнинг яхлит маъноси нима? У кўпроқ қайси замон, қайси макон ва қандай муҳитда урчиб, кўпаяди? Менимча, адолатсизлик аввало фуқароларининг ҳуқуқий жиҳатдан саводи ва ҳуқуқий маданияти даражаси паст бўлган мамлакатда илдиз отади. Адолатсизликнинг янаям яққол кўриниши бу қўли узун амалдорларнинг қонунларни била туриб, менсимаслигидир.

Ислом Абдуғаниевич Каримов давлат раҳбари бўлиб сайланган даврнинг бошларидаёқ ана шу иллатга қарши кураш бошлади. Халқимиз одил раҳбар паноҳида ҳақсизликка қарши муросасиз олишишни, ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ўрганди, одамларимизда ўзликни англаш, миллий ғурур уйғонди. Бугун ҳар бир ўзбекистонлик, шу юрт фарзанди эканлигидан фахрланиб яшаяпти, яратаяпти, ижод қилаяпти. Бизни ўраб турган илиқ муҳит, мурувват, иноқлик, имон бутланиши, тараққиётга, келажакка ишонч ана шу шахс билан боғлиқ. Бугунги кун одамлари ана шундай хулосага келган, деб баралла айтса бўлади.

Қоржов ЧОРИЕВ,
Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари, Президент сайлови бўйича сайлов комиссияси аъзоси

БУГУНГИ СОНДА:

ШОВ-ШУВ!

Эркин Комилов террорчи генералнинг асл қиёфасини очиб ташламоқчи

ДЕПУТАТ ОСМОНДАН ТУШМАЙДИ

Бугуннинг гапи

у халқ орасида яшайди

Демократик тамойиллар борган сари ҳаётимизга чуқуррoқ кириб келмоқда. Буни бу йил Олий Мажлисга бўладиган сайловга тайёргарлик жараёнидан ҳам сезсак бўлади. Аввалари 15-20 йиллар олдин бир оиланинг барча аъзоларига тегишли сайлов варақаларини бир киши сайлов участкасидаги қутига ташлаб келар, сайлов шунақа бўлар экан-да деб, ҳақиқий демократик сайлов қандай бўлишини ҳеч ким ўйламас ҳам эди.

Бу йилги сайлов компанияси бошланган кундан эътиборан халқимиз ҳаётидаги эътиборли бу тадбирга барча ватандошларимиз янгича ёндашаётганларига гувоҳ бўлаяпмиз. Партиялар ўзларининг сайловолди ҳаракат дастурларини эълон қилдилар. Ўз номзодларини кўрсатдилар. Марказий сайлов комиссияси уларни рўйхатга олди. Айтиш мумкинки, барча иш адолатли, инсоф билан олиб борилаяпти.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг ҳаракат дастури кириш қисмида шундай сўзлар баён этилган: «Адолат ўзи нима? Адолат - мураккаб кўпқиррали тушунчадир. У ўз мазмун моҳиятига кўра ахлоқий, ижтимоий, ҳуқуқий, сиёсий муносабатларни қамраб олади. Адлу адолат тўғрилик, инсоф маъноларини англатади... Адолат ва тараққиётга интилиш эса халқимиз табиатининг энг муҳим фазилатларидан биридир».

Бу сўзлар қоғозда қолиши мумкин эмас. Булар ҳар бир депутатнинг ҳаётдаги шиорига, йўлчи юлдузига айланиши шарт. Ана шундагина ажойиб Ватанимизда адолат, демократия, қонун ҳамиша устувор бўлиб қолади.

Депутат бўлиш - ўзи яшаб турган маҳаллада, ҳар куни учрашадиган одамлардан бир поғона юқориладим, энди улар мен билан ҳисоблашиши керак, деган гап эмас. Аксинча, унга ишонч билдирган, коримизга ярайди, давлатнинг юқори органи бўлган Олий Мажлисда манфаатларимизни ҳимоя қилади, дея умид билдирган кишиларнинг - ватандошларимизнинг ишончини оқлаши демакдир.

Бироз ўтмишга назар ташласак ва ҳурматли бир ёзувчимиз билан бўлиб ўтган бир мулоқотни олсак. Ёзувчи сайловчилар билан учрашувда икки қишлоқ ўртасида оқадиган сойга кўприк қуриб бераман, деб ваъда беради. Кейин бу гапни республикамизнинг мутасаддиларига айтади. Шушу унинг ороми йўқолиб, иш шу даражага бориб етадики, битта кўприк қуриш учун ўша вақтдаги «марказ»дан рухсат олинади, йилнинг режасига киритилади, табиатан ёлғонни ёқтирмайдиган адиб то ваъдаси бажарилгунча тинчимайди. Кўприк битгач, раҳбарлар «Биз билан бемаслаҳат бунақа гапларни энди гапирманг», деб огоҳлантиришади.

Энди бир савол туғилади. Депутатнинг иши нимадан иборат ўзи? Кўприк қуришданми? Қонунлар муҳокамаси, уни қабул қилиш, ҳаётга тадбиқ этишданми? Бундай қаралса, ҳаммаси ҳам зарур. Ҳаммаси ҳам муҳим.

Яна бир фикр туғилиши мумкин: икир-чикирларга ўралашиб қолса, депутат ўз вазифасини бажарган бўладими? Бир томонда одамларга ичимлик суви етмаса, уларнинг арзу додига тегишли маҳкамалар қулоқ солмаса нима қилиши керак? Депутат ўз сайловчиларининг манфаатини ҳимоя қилиши керак-ку. Демак, депутат олий давлат органида ана шу ижтимоий муҳофазани инсон манфаатларини қонун билан мустаҳкамлашга эришмоғи лозим.

Бугун сиёсий партияларнинг сайловолди ҳаракат дастурида ҳаётимизнинг барча соҳасида қиладиган ишларимиз ўз аксини топган.

(Давоми 4-бетда)

ОШИҚЛАРИНГ ФАРҒОНАДА... МИНГТАГИНА!

2000 йил учун «Мени танланг», «Мен ҳам анойи эмасман» сарлавҳаси остида обунамиз учун эълонлар бериб борган эдик. Кўп вилоятлардан, муштарийларимиздан хатлар ёғилиб кела бошлади. Шундайлардан бир даста бизни «хотиржам ва ғурурланишга мажбур этувчи» хатлар Фарғона вилоятидан келди. Биз улардан баъзиларини мамнуният билан бошқаларга «кўз-кўз» қилмоқдамиз.

ҚЎҚОН ШАҲАР СУДИ:

Севимли йўлдошимиз, ўз минбаримизга айланиб қолган **«Инсон ва қонун» газетаси**га ҳамда **«Ҳаёт ва қонун» журнали**га идорамиз ходимлари ёппасига обуна бўлищди. Қизиғи шундаки, обуна масаласида ходимлар бизга мурожаат қилишаяпти. Биз уларни почтага жўнатаяпмиз. Ҳозиргача улар сони 200 тага етиб қолди. Хуллас, биз Сиз билан!

Ж.ТИЛЛАЕВ,
шаҳар судининг раиси

ОЛТИАРИҚДА «ТУРП»ЧИЛАР ҲАМ...

Бизнинг туманда Сизга суянувчилар кўпайиб кетди. Рост, ҳозир донгдор Олтиариқ турпидан кўра Сизнинг газета ва журналингизга харидор кўпайиб кетган. Биз ҳам қизиқиш билан обуна бўлдик. Суриштирсак, «Инсон ва қонун»га биздан бўлак 50 тача, «Ҳаёт ва қонун»га ундан кўпроқ киши обуна бўлибди. Насиб бўлса, туманимиз «турпшунослари» илғорликни қўлдан беришмайди.

Т.ВАҲОБОВ,
Олтиариқ туман судининг раиси

"Инсон ва қонун" газетасига обуна индекси: якка шахслар учун-137, ташкилотлар учун-138

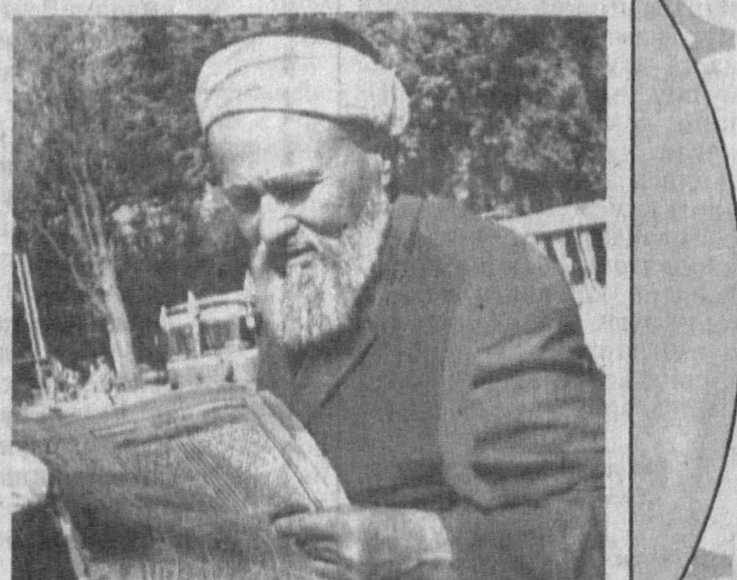

"Ҳаёт ва қонун" журналига обуна индекси: якка шахслар учун-902, ташкилотлар учун-903

ҚУВА АНОРИДЕК... ДОНА-ДОНАЛАР

Милиция ходимларимизнинг давр сайин сен - «Инсон ва қонун» ҳамда «Ҳаёт ва қонун»га меҳрлари ортгани ортган. Улар 2000 йил учун ёппасига обуна бўлишди. Бу йил журналдан 20 дона, газетангиздан 50 дона йилбўйи меҳмонимиз бўладиган бўлди. Бўш вақтимизда туманимизда етишадиган нақшин анордан доналаб оғизга ташлаб, ҳуқуқий нашрларингизни ўқийдиган бўлдик.

А.ҲАЙДАМАТОВ,
Қува туман ИИБ бошлиғи, милиция майори

ҚОНУН ВА АВТОСОЗЛОВ

«Автотехзимат» акционерлик уюшмамиз ходимлари 20 та «Ҳаёт ва қонун» журналига, яна шунча «Инсон ва қонун» газетасига обуна бўлишди. Қонунни билган ходимда масъулият ҳам ошади. Насиб бўлса, 2000 йилда автоулов эгаларига хизмат кўрсатиш сифатини юксак ҳуқуқий онг ва маданият билан амалга оширамиз.

Д.ОРИПОВ,
Фарғона вилоят АО «Автотеххизмат-Ф» жамиятининг раиси

МАЪНАВИЯТ, МАЪРИФАТ ВА ҲУҚУҚИЙЛИК

Фарғона вилояти бўлимимиз ходимлари бугунгача 21 дона «Инсон ва қонун», яна шунча «Ҳаёт ва қонун»га ёзилишди. Ахир, маънавиятни, маърифатни ҳуқуқийликсиз тасаввур этиб бўлмайди...

Т.АБДУРАИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси «Маънавият ва маърифат» жиноятчилик марказ Фарғона бўлими раиси

МАРҒИЛОНДА ШУНДАЙ... ЎҚУВЧИЛАРИМИЗ БОР ЭКАНУ!

2000 йилда шаҳримиз ички ишлар бўлими ходимлари «Ҳаёт ва қонун» журналидан 60 дона, «Инсон ва қонун» газетасидан 60 дона оладиган бўлишди. Бир нарсани айтай, жамоамиз ҳеч қачон ва ҳеч вақт бирорта нашрга бунчалик уюшқоқлик билан обуна бўлишган эмас.

Б.МАЗАКАРОВ,
ИИБ бошлиғи, милиция подполковниги

Марғилон шаҳар прокуратураси ходимлари 2000 йил учун нашрларингизнинг ҳар бирига 10 тадан ёзилишди. Биз сизни севиб ўқияпмиз.

Н.СУЛАЙМОНОВ,
шаҳар прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси

Марғилон шаҳар суди ходимлари «Инсон ва қонун»ни, «Ҳаёт ва қонун»ни мунтазам оладиган бўлди. Судга келиб, «биз қонун ҳақидаги нашрларни ўқияпмиз» деганлар сони 80 дан ошди. Бу ҳуқуқни, қонунни билиш, англашга шаҳримизда талаб, эҳтиёж ошиб бораётганидан далолатдир.

С.СОБИРОВ,
шаҳар суди раиси

Бизнинг шахсий намунамиз ва ташвиқотимиз сабабли бугунгача «Инсон ва қонун» газетасига 50 тача, «Ҳаёт ва қонун» журналига унданда кўпроқ муштарий обуна бўлишди. Биз сиз билан, севимли нашрлар!

О.РАҲМОНОВ,
Учкўприк туман ИИБ бошлиғи вазифасини бажарувчи, милиция майори
О.СУЛТОНОВ,
Қўқон шаҳар прокурори,
М.МАҲАМЕТОВА,
Фарғона шаҳар ФҲДЁ бўлими мудираси

Нашрларингизни ахтариб қоламиз. Матбуот тарқатиш идоралари уларни кўпроқ сотувга келтиришса бўлмасмикан?

Фарғона шаҳрилик муштарийлар хатидан

ТАҲРИРИЯТДАН: Бизни 2000 йилда меҳмонга чақирганингиз ва доимий ҳамсуҳбат бўлиш истагини билдирганларга минг ташаккур! Мамнуниммиз ва доимий «меҳмон»ингиз, «суҳбатдош»ингиз бўламиз!

«Инсон ва қонун» - «Ҳаёт ва қонун»

"52"НИ КЎРГАНЛАР БОРМИ?

Қўнғироқ

Яқин бир танишимиз шаҳардан сал чеккароқ жойдан кўп хонали уй олди. Ёр-биродарлар атайин бориб, уни янги уй билан қутладик. Бир шеригимиз гурунг асносида «қовун тушириб» ҳам қўйди:

- Уй-ку зўр! Аммо сал чеккароқ экан-да. Ишга бориш-келиш дегандек...

- Э, бошда мен ҳам шундан қўрққандим. Йўқ, транспорт масаласи яхши ҳал қилинган экан бу ерда, - деб бизни хижолатпазликдан қутқазди мезбон. Унинг кейинги гапларига ҳатто ҳавасимиз ҳам келди.

- Аввал марказда яшасам-да, ишга кечикиб борган пайтларим кўп бўлган. Ҳозир эса... Хуллас, «ҳовли олма, қўшни ол» деган мақолни «ҳовли олсанг, транспорт қатнови қулай жойдан ол» деб ўзгартириш керак. Буни шахсан ўзим синаб кўрдим.

Бу гап-сўзларни ёзишимдан мақсад, мен Мирobod туманининг Қўйлиқ-1 даҳасида яшайман. Эсимни танибманки, бекатда йўловчиларнинг хуноб бўлиб туришларига гувоҳман. Айниқса, «Амир Темур хиёбони - Қўйлиқ-1 даҳаси» йўналиши (негадир ҳозир у Қуйлиқ бозоридан қатнаяпти) бўйича қатновчи 52-автобус йўловчилар асабининг эгови. Одамлар баъзан бу автобусни соатлаб кутишга мажбур бўлишади. Бу ҳақда оммавий ахборот воситаларига аввал ҳам кўп чиқишлар қилинган. Шу йўналишда «маршрут-такси» қўйиш лозимлиги айтилган эди. Аммо...

Мустақиллик шарофати боис мамлакатимиз тараққиётнинг катта ўзанига тушиб олди. Қисқа вақт ичида ҳамма жабҳа ва соҳаларда мисли кўрилмаган ютуқларга эришаяпмиз. Буни барчамиз ўз кўзимиз билан кўриб, қалбан ҳис этиб турибмиз. Шундай бир пайтда «Тошшаҳарйўловчитранс» мутасаддиларининг бундай фаолияти ачинарли ҳол, албатта.

Йўловчи - ишчи, йўловчи- ўқитувчи, йўловчи - ходим, қўйингки, улар саноат ва хўжаликнинг барча соҳаларига алоқадор инсонлар. Бугун улар учун яратилган ҳар бир шарт-шароит, қулайлик ва имконият фақат тараққиётга хизмат қилишини унутмайлик.

Жаҳонгир МИРЗО,
Тошкент шаҳри

Номзодларимиз

МУНОСИБЛАР ОРАСИДА МУНОСИБ

Мамлакатимизда қизғин давом этаётган сайловолди жараёнида сайловчилар ҳам, номзодлар ҳам бир ҳақиқатга имон келтиришмоқда: бу йилги сайловлар ҳам, сайловчилар ҳам олдинги ана шундай тадбирлар ҳамда уларнинг иштирокчиларидан тубдан фарқ қилади. Энди кимдандир имдод кутиш ёхуд ҳар хил ваъда-ю, баҳоналар билан овозларни «илиб кетиш»нинг ҳеч бир иложи йўқ. Бу аслида, кутилган ҳолатдир. Чунки ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлини тутган мамлакатимиз фуқаролари дунёқарашида жиддий ўзгаришлар, янгиланишлар рўй бераётгани, уларнинг номзодлар олдига қўйишаётган талаблари ҳар қачонгидан қатъий ва чуқур ўйлангандир.

Зеро, бугунги номзодга юкланаётган вазифалар унинг аллақандай хўжалик юмушини «йўлини топиб» уддалашга қодирлиги билан белгиланаётгани йўқ. Биринчи галда номзоднинг билим ва тажрибаси, Ватан тараққиётини жадаллаштиришга ҳар тарафлама имконият очадиган қонунларни қабул қилишдек масъулиятли вазифада жонбозлик кўрсата олиши ҳал этувчи аҳамиятга эга бўлиши тайин. Айни кунларда - бир ўринга бир неча номзод кўрсатилаётган, улар орасидан энг муносиби танланаётган бир паллада мамлакатимизнинг янги парламентида етук ҳуқуқшуносларнинг ҳам бўлиши ҳаётий заруриятдир. Ахир, Ўзбекистоннинг янги аср аввалидаги ривожини, халқ турмушининг фаровонлигини таъминлашда асосий омил бўладиган пишиқ-пухта, узоқни кўриб қабул қилинадиган қонунларни яратишдек мураккаб вазифани ҳуқуқшунос депутатлар иштирокисиз тасаввур этиб бўладими?

Назаримизда, ана шундай масъул ишга камарбаста бўла оладиган ташаббускор, журъатли, тўғрисўз, маънавий етук ва жамиятда ўз обрў-эътиборига эга ҳуқуқшуносларнинг номзодлар орасидан жой олишгани айни муддаодир. Шундайлардан бири Тошкент Давлат юридик институти ўқув ишлари бўйича проректори, юридик фанлари доктори, профессор Мирзаюсуп Рустамбоевдир.

Мирзаюсуп Рустамбоев 1953 йилда туғилган. Меҳнат фаолиятини Жамбул шаҳар корхоналаридан бирида оддий ишчи сифатида бошлаган. 70-йилларда у Тошкент Давлат Университетининг ҳуқуқшунослик факультетида таълим олди, кейинчалик айни шу даргоҳда илмий тадқиқот билан машғул бўлди, номзодлик диссертациясини ёқлади, кафедра мудири лавозимида хизмат қилди. 1993 йили докторлик диссертациясини ҳимоя қилиб, юридик фанлари доктори илмий даражасини олди.

Институт фаолиятида М.Рустамбоевнинг муносиб ўрни ва хизматлари бор: кейинги йиллар мобайнида у мазкур илм масканида Илмий ишлар бўйича проректор, Маънавият, маърифат ва илмий ишлар бўйича проректор, айни пайтда эса институт Ўқув ишлари бўйича проректор лавозимида ишлаб келмоқда. Олимнинг юзга яқин илмий мақолалари, қонунларга шарҳлари, ўқув қўлланмалари, дасрлик ва монографиялари илмий жамоатчиликка маълум. Шунингдек, М.Рустамбоев янги «Жиноят Кодекси»нинг муаллифларидан биридир.

Мирзаюсуп Рустамбоев илмий-педагогик фаолиятни жамоатчилик ишлари билан мунтазам қўшиб олиб бораётган олимлар сирасидандир. Бир неча йиллардан бери у Республика Олий Суди илмий-маслаҳат Кенгашининг, Конституциявий суди илмий-маслаҳат Кенгашининг аъзоси сифатида ҳам фаол иштирок этиб келмоқда. Шу билан бирга Тошкент Давлат юридик институти қошидаги докторлик диссертацияси ҳимоя қилиш бўйича ихтисослашган кенгашнинг аъзоси. Бевосита унинг раҳбарлигида кўплаб фан номзодлари етишиб чиққан.

Бугунги кунда давлатимизнинг таълим жараёнига қаратаётган улкан эътибори нафақат юртимизда, балки юксак тараққиётга эришган мамлакатларда ҳам эътироф этилаётир. Кўрсатилаётган чинакам ғамхўрликларни таълим-тарбияда юксак самаралар билан боғлаш эса ўз касбининг фидойиси бўлган юқори малакали мутахассисларнинг жонбозликларига боғлиқ. Шу маънода Мирзаюсуп Рустамбоевнинг Тошкент Давлат юридик институти қошида «Юридик клиника» ташкил этиш ташаббуси мазкур соҳага алоқадор барча ташкилотларда хайрихоҳлик уйғотди. «Юридик клиника»да талабалар таълим жараёнида бевосита амалий машғулотлар билан шуғулланишади, олган назарий билимларини амалда синаб кўришади. Талабаларнинг танқидий тафаккурини шакллантиришда муаммоларга таҳлилий ёндашиш малакасини юзага келтиришда мазкур «клиника» ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Чунки бугунги талаба эртага замирида реал ҳаётий воқеа-ҳодисалар ётган ҳуқуқий муаммоларга дуч келадики, шу боисдан ҳам «юридик клиника»да олинган қимматли маслаҳатлар, тавсиялар, тажриба ва малака уларга сув билан ҳаводай зарур бўлади. Бу ишнинг яна бир муҳим томони шундаки, таълим жараёни билан уйғунликда олиб бориладиган консултациялар талаба дунёқарашида муайян ахлоқий қадриятларни шакллантиради. Бу эса бўлажак ҳуқуқшуноснинг келажакдаги фаолиятида моддий манфаатлардан маънавий, умумхалқ манфаатлари юқори туришини таъминлайдиган омилдир.

Хуллас, ҳам илмий изланишда, ҳам таълим-тарбия ва жамоатчилик юмушларида ҳормай-толмай хизмат қилиб келаётган, зукко ва ташаббускор олим Мирзаюсуп Рустамбоев мамлакатимиз янги парламентида ўзининг илм-тажрибаси ва куч-маҳоратини тўла намоён этишига ишончимиз комил. Танлаш имкони, албатта, сайловчилар ихтиёрида. Биз эса муносиблар ичида муносиб номзодни танлашда уларга омад тилаб қоламиз.

Сирожиддин РАУПОВ

ҲУҚУҚШУНОС, ОЛИМ ВА... ШОИР

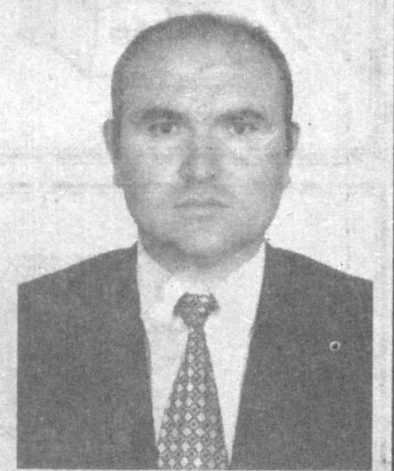

Инсон дунёга келибдики, маълум бир касб-корнинг этагидан тутиши, умргузаронлик қилиш табиий. Бунда кимнингдир чекига ҳунармандлик, деҳқончилик тушса, биров ижод, сиёсат ва бошқа соҳаларда фаолият юритади. Умуман олганда, ҳамма касб ҳам бир-биридан афзал, қачонки, унинг соҳиби инсофу диёнат деган тушунчалардан йироқ бўлмаса. Ҳар не қилса, инсофини берсин, дейишлари шундан.

Биз сизга айтмоқчи бўлган йигит қалбида адлу инсоф туйғулари жўш уриб туриши билан қадрли. Ҳуқуқшунос, олим ва шоир Бобоқул Тошев Қашқадарё вилоятининг тоғли гўшаларидан бири — Китоб туманида ўсиб, вояга етди. Мактабни аъло баҳоларга тугатгач, бир йил ўтиб-ўтмай, ҳарбий хизматга отланди. Йигитлик бурчини ўтаб бўлгач, ўзи туғилиб-ўсган Охунбобоев давлат хўжалигида оддий ишчи бўлиб ишлади. Илмга чанқоқ бу йигит 1984 йилда ТошДУнинг ҳуқуқшунослик факультетига ўқишга кириб, уни 1989 йилда имтиёзли диплом билан тугатди. Устоздомлалари уни «юрфак»ка олиб қолишга уринса-да, Бобоқул илмий иш қилишга иштиёқи кучли бўлса-да, бироқ қишлоқдаги қари онасига ёрдам қилиш, уйланмаган укаларини уйлантириш, сингилларини узатиш ва бошқа юмушлари кўплиги учун ҳам уйга қайтишни лозим кўрди. Хизмат мобайнида вақт топиб, рўзғор кам-кўстларини тўлдиришга ҳаракат қилди. Чунки отаси у еттинчи синфда ўқиётганидаёқ, бандаликни бажо келтирган эди. Шу боис кўп ишлар тўнғич фарзанд — Бобоқулнинг зиммасида эди.

Бобоқул Китоб туманида масъул вазифаларда ишлаб, тажриба орттирди. Халқнинг кўнглига йўл топа билди. Барчага бир хил муносабатда бўлиши билан эл назарига тушди. Туман ижроқўмида, солиқ инспекциясида бош инспектор, ички ишлар бўлимида терговчи вазифаларида ишлаб, ҳалол ва ростгўйлиги учун эътибор топди. Бутун билими, тажрибасини ишга солиб адолат, ҳақиқат учун курашди, ҳар гал муваффақият қозонди. Ақлан, жисмонан кучли, иродали бу йигит адолатсизликка ҳечам чидолмайди. Инсонийлик фазилатининг ана шу хусусияти Бобоқул фаолиятининг безаги, десак янглишмаймиз.

Эндигина 36 ёшни қаршилаган Бобоқул Тошев ёшига нисбатан анча салмоқли ишларни қилиб улгурди. 1994-1998 йилларда Ўзбекистон Республикаси муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш идорасида ҳуқуқ маслаҳатчиси ва раис ўринбосари вазифаларида ишлаш билан бир қаторда ўзининг зукко шоир ва талантли публицист эканлигини ҳам намойиш қилди. Иккита шеърий тўпламдан ташқари, кўплаб китоблар, ўнлаб илмий мақолалар чоп этди. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, республикамизнинг шоир ва ёзувчилари собиқ иттифоқ даврида нашр этилган «Советская авторская права» китобидан «фойдаланиб» келар эди. Бу қўлланма миллий шарт-шароитимизга тўғри келадими, йўқми, бу билан ҳеч кимнинг иши бўлмаган, албатта. Республикамиз мустақилликка эришгач, собиқ тузум суст қонунларидан ҳам воз кечдик. Буни ўз вақтида англаб етган ҳуқуқшунос олим Бобоқул Тошев биринчи бўлиб ўзбек ижодкорларининг ҳуқуқини ҳимоя қилиб чиқди. Ўзбек ва рус тилларида «Муаллифлик ҳуқуқи», «Образовательний потенциал и интеллектуальная собственность Узбекистана» ва бошқа китобларни чоп эттирди. Бобоқул давлат тилидан ташқари рус, инглиз ва форс забонларида бемалол сўзлаша олади. Ўзининг интеллектуал салоҳияти, чуқур билими, инсонийлик хусусияти билан ўзгалардан ажралиб туради.

Бундан ташқари Б.Тошев хизмат сафари билан Швецария, Англия, Россия ва бошқа қатор мамлакатларда бўлди. Халқаро анжуманларда иштирок этиб, илмий маърузалар билан чиқишлар қилди. У айни пайтда жамоат ишларида ва педагогика соҳасида фаол қатнашиб келаяпти ва юридик фанлари номзоди сифатида бўлажак ҳуқуқшуносларга сабоқ бераяпти. Икки ўғил, бир қизнинг меҳрибон дадаси. Умр йўлдоши Гулнорахоним ҳам тажрибали ҳуқуқшунос. Ажойиб оила бекаси бўлиш билан бирга ҳуқуқий маслаҳатлари билан халқ хизматига ҳозиру нозир. Айни пайтда кенжатой фарзанд, бир ёшли Зафаржоннинг тарбияси билан банд.

Инсондаги энг яхши хислат зийраклик, энг улуғ фазилат билимлилик ва оқиллик. Буларнинг барчаси Бобоқул Тошевда мужассам. Чунки у оддий халқ ичидан чиққан, ҳаётнинг турфа сўқмоқларидан ўтиб, шу даражага етган. Оддий оилада камол топиб, республикамизнинг нуфузли ташкилотларидан бирига раҳбарлик қилиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди.

Шу йилнинг август ойидан бошлаб у Республика «Шаҳидлар хотираси» хайрия жамғармасининг ижрочи директори сифатида фаолият кўрсатиб келаяпти. Истиқлол йўлида шаҳид кетган миллатпарвар аждодларимиз Маҳмудхўжа Беҳбудий, Абдулла Қодирий, Чўлпон, Усмон Носир ва бошқа кўплаб зиёлиларимизнинг руҳи поклари уни қўллашидан умидвормиз.

Бизнинг бу ёзганларимиз Бобоқул Тошевнинг фаолиятидан айрим лавҳалар, холос.

Бобоқул Тошев 221-Қамаши сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинган. Парламентга ана шундай депутатлар зарур. Чунки халқ иродасини ифода эта оладиган, теран фикрли, шу куннинг талабларига ҳар жиҳатдан жавоб бера оладиган кишилар депутатликка лойиқ бўлиши зарурατдир. Бугун Республикамиз Парламенти томонидан қабул қилинаётган қонунларнинг моҳиятига тўла тушуниб етадиган, мамлакат тараққиётига ҳисса қўшадиган ёш, ғайратли ноиблар керак. Ҳуқуқий демократик давлат қурар эканмиз, жамият, халқ ана шундай фидойи инсонларга суянади.

Азамат СУЮНОВ,
Норқобил ЖАЛИЛ.

Жиноятга жазо муқаррар

АЗАГА АЙЛАНГАН ТЎЙ

Тўй инсон ҳаётида энг бахтли он ҳисобланади. Тўй кишида ўчмас хотира бўлиб қолади, қачонки у шоду хуррамлик, дилхушлик, осойишталик билан ўтса. Кўнгилхиралик юз берсачи? Унда...

Янгиқўрғон тумани Бекобод қишлоғининг А.Ғозибоев кўчасида яшовчи Рустамжон Парпиев яхши ният билан ўғли Сардорни уйлантирмоқчи бўлди. 1998 йилнинг 11 декабр куни «сабзи тўғраш» ўтказилди. Ана шу маросимга Косонсойдан меҳмонлар ва созандалар ташриф буюришди. Уйин-кулги, хушчақчақлик авжига чиқди. Меҳмону мезбонлар рақсга тушишди. Қуюқ дастурхон атрофида «олинг-олинг»лар бошланиб кетди.

Маросимда тўй эгасининг таниши, шу қишлоқлик Рустамжон Раҳмонов ҳам пайдо бўлиб қолди. Ўшанда соат 19 лар чамаси эди. У меҳмонларга хизмат қилди, улар билан бир дастурхонда ўтирди. Кетма-кет узатилаётган пиёла тўла ароқни кўрдим демай шимиравердн. Ниҳоят спиртли ичимлик ошқозонида уммондай ҳайқириб, уни ўз домига торта бошлади. Соат 23 ларда меҳмонлар қўзғалишди. Рустамжон ҳам улар билан кўчага чиқди. Ароқ таъсирида гандираклаётган бу йигитга кўчада учраган одам бўридай кўринар, уларни ғажиб ташлагиси келар эди.

Шу пайт қоронғу кўчада Рустамжонга ҳамқишлоғи Содиқ Маламинов дуч келди. У бекордан бекор Содиқжонга тегажоқлик қилиб, оғизга олиб бўлмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилди. Мақсади нима қилиб бўлса ҳам жанжал чиқариш, тўс-тўполон кўтариш эди. Рустамжон бир пайт Содиқжонни дўппослаб, муштлай кетди. Жабрланувчи бурни қонаб, ерга йиқилди. Шу қишлоқда яшовчи Абдулбоқи Қодиров «тўйни азага айлантирма» деб безорини чеккага тортди. Шунда ҳам у «шошмай тур, адабингни бериб қўяман» дегандай Содиқжонга ҳамла қилар эди.

Ҳеч бир сабабсиз келиб чиққан жанжал устида қаердандир шу қишлоқлик Набижон Собиров пайдо бўлиб қолди. У ҳам «қиттак» таъсирида тўйга келганларни атрофида тўплаб ўзаро низо чиқараётган ўша безорини «уришманглар» дея тартибга чақирмоқчи бўлди. Бироқ кўзи қонга тўлиб, ваҳшийлашиб бораётган безори унга ҳам бўридай ташланди. Абдулбоқи Қодиров уларни ажратиб «бор, уйингга кет», дея Рустамжонни ҳайдаб юборди.

Минг афсуски, тўйхонадан сал нарироққа боргач, улар ўртасида яна жанжал давом этди. Энди ичкиликбоз Набижонни калтак билан дўппослашга тушди. Оқибатда Набижон ҳушидан кетиб қолди.

Шу вақт тўйхонага кўчада тўполон давом этаётгани ҳақида хабар келди. Тўй эгаси шошиб борса, важоҳат отига минган безори қўлида калтак ушлаб «кто следующий», деб қичқириб турибди. У асаббузарни тинчлантириб, ерда чалажон ётган Набижонни унинг чангалидан ажратиб олмоқчи бўлди. Бироқ ҳаракати зое кетди. Безори Р.Парпиевга ҳам ҳамла қилди.

Шундан кейин тўй эгаси «Тез ёрдам» чақириш мақсадида уйига кириб кетди. Қайтиб чиққанида эса ерда ётган Набижон йўқ эди. Жабрланувчини қидириб безорининг уйига кирса, у Набижоннинг юз-бошидаги жароҳатларини юваётган экан. Афсуски, безори тўй эгасини уйига киритмай, унинг юзига мушт солди. Шу вақт етиб келган «Тез ёрдам» ходимларига ҳам у қутирган итдай қаттиқ қаршилик қилди. Зўравон шифокорларга жабрланувчини ўзи хоҳлаган касалхонага олиб боришини айтиб туриб олди. Ноилож бемор дастлаб Пешқўрғон қишлоқ, ундан кейин туман марказий касалхонасига келтирилди. Бироқ тиббий ёрдам ўз вақтида кўрсатилмагани боис Набижон вафот этди.

Бекобод қишлоғида яшовчи Рустамжон Парпиевнинг хонадонида бўлиб ўтган никоҳ тўйи ана шундай тарзда азага айланди. Тўй эгаларининг ҳам, унда қатнашганларнинг ҳам хафсаласи пир бўлди.

Гувоҳ Содиқжон Мадаминовнинг суддаги кўргазмасидан: «Мен 1998 йил 11 декабр кечки пайт қишлоғимиздаги Рустамжон Парпиевнинг тўйида хизмат қилдим. Кечқурун меҳмонлар кузатилгач, ичкарига кириб кетаётсам Рустамжон Раҳмонов менга «нимага кайфиятингиз йўқ», деди. Индамасам, менга нисбатан ҳурматсизлик қилиб ҳақоратлади. «Қўй, бировнинг тўйида жанжал чиқарма» десам, у мени тўсатдан ура бошлади. Сўнг бизни ажратиб қўйишди. Ана шундан кейин ҳам менга уятли сўзларни айтаверди ва бошимга қандайдир калтак билан урди. Кейин мен уйимга кетдим. Эртасига ҳамқишлоғим Набижон Собиров вафот этганини, уни Р.Раҳмонов ёғоч билан уриб, ўлдирганини эшитдим».

Гувоҳ Р.Парпиевнинг суддаги кўргазмасидан: «Р.Раҳмонов Набижонни ёғоч билан уриб, унга тан жароҳати етказган. Жабрланувчини бошқа ҳеч ким урган эмас. Рустамжон тўйимизни азага айлантирди. Ваҳоланки, уни тўйга айтмаганман. Ўзи чиққан. Ўша куни унинг важоҳати жуда ёмон бўлиб, гиёҳванд модда истеъмол қилганга ўхшар эди».

Гувоҳ Абдулбоқи Абдуқодировнинг суддаги кўргазмасидан: «11 декабр куни тўйга бордим. Бир вақт қарасам Раҳмонов Мадаминов билан уришиб кетди. Мен «тўйни бузманглар», деб уларни ажратиб, уйимга кириб кетдим. Энди ухламоқчи бўлган эдим, кўчада бақир-чақир овози эшитилди. Чиқиб кўрсам, Рустамжон қўлида ёғоч билан ваҳшийларча қичқириб турган экан. Набижоннинг эса ҳаммаёғи қон эди. Безорининг олдига боришга ҳеч ким ботина олмас, «ким яқинлашса ўлдираман» дея бақирарди».

Гувоҳ, вилоят суд тиббий экспертизаси ходими Абдурашид Воҳидовнинг суддаги кўргазмасидан: «Набижонни экспертизадан ўтказганимда, унинг бошига бир неча бор жароҳат етказилгани, пешона ва чакка суяклари сингани, кўп марта урилгани, бош мияга қон қуйилгани аниқланди. Шунингдек, текширишда бош мия ва 3-қовурға сингани, кўпгина қонталашлар мавжудлиги, чап қулоқ тепасидан чакка суягигача майдаланиб кетган, мия тўқимаси эзилгани маълум бўлди. Беморга малакали тиббий ёрдам кўрсатилганида ҳам натижаси ўлим билан тугаши аниқ эди. Танадаги барча жароҳатлар тўмтоқ предмет, яъни ёғоч билан урилганидан далолат беради».

Шундай қилиб, бегуноҳ, бир неча фарзанди бор фуқаро ўта ваҳшийлашиб кетган ичкиликбоз чангалида жон берди. Бўлиб ўтган бу фожиани эшитганларда тўй бошида турган оқсоқоллар, қолаверса, қишлоқ фуқаролар йиғини фаоллари кўчадаги тўполонга нега томошабин бўлиб қарашди, ахир, жиноятнинг олдини олса бўларди-ку, деган ҳақли саволлар пайдо бўлиши табиий.

Вилоят судининг очиқ суд мажлисида Рустамжон Раҳмоновнинг жиноий ҳаракати кўриб чиқилди. Суд уни 15 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш юзасидан ўз ҳукмини ўқиди.

Бекобод қишлоғида бўлиб ўтган бу мудҳиш фожиа хусусида биз бекорга ёзаётганимиз, уни сиз - муштарийлар ихтиёрига бекорга ҳавола этаётганимиз йўқ. Турли тўй маросимларини ният қилиб қўйган ёки уни ўтказиш тараддудида юрган яхши ниятли кишиларга бу сабоқ бўлар, деб ўйлаймиз.

Шокиржон МИРЗАЕВ,
Янгиқўрғон тумани прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси,
Эркин ҚАМБАРОВ,
журналист

Прокурор минбари

ҚОНУННИ БАЖАРИШ - БУРЧ

Инсоннинг тақдири, ҳаёти, туриш-турмуши ўзига яраша мураккаб жараён. Ҳар бир инсон улғайиб вояга етгач, олган тарбиясига қараб кўникмаларидан келиб чиқиб фаолиятга қарашади. У олқишларга сазовор шахс ҳам ёки аксинча, жоҳил, разил бир кимса ҳам бўлиши мумкин.

Маълумки, барча замонларда ҳар қандай жамиятда қонунлар инсон тақдирида муҳим аҳамият касб этган. Соҳибқирон Амир Темур бобомиз «Куч адолатда» дея эътироф этганидан бери неча замонлар ўтган бўлса-да, бу калом ҳамон ўз кучини йўқотмаган.

Республикамиз мустақилликка эришган илк кунлардаёқ жиноятчиликка қарши қаттиқ кураш бошланди, демократик адолатли жамият қуриш бош мезонга айланди. Ҳар бир қонун ҳимоячиси учун Президентимиз И.Каримовнинг «Жамиятнинг маънавий қиёфаси бевосита қонун устуворлигига боғлиқ. Биз қонунга бўйсуниб яшашни турмуш тарзига айлантирмас эканмиз, жиноятчиликнинг олдини олиш муаммо бўлиб қолаверади», деган сўзлари дастуриламалдир.

Жамиятда жиноятларнинг сабаблари турлича. Энг асосий сабабларидан бири эса жиноятга мойил одамлар тарбиясининг суст бўлганидадир.

Қонун устуворлигига эришмоғимиз лозим бўлган жамиятда қонун - вазифа, уни бажариш бурч бўлиб қолиши лозим. Лекин элимиз орасида ҳуқуқини билиб, бурчини тушунмайдиганлар ҳам учраб турибди.

Шундайлардан бири Сирдарё вилоятининг Сайхунобод туманида туғилиб вояга етган, ҳозирда Сайхун қўрғонида яшовчи Раҳмон Шарипов, яна бири шу тумандаги Амир Темур жамоа хўжалигида яшовчи Сербер Орақуловлар бўлиб чиқди. Бу шоввозлар Орақулов Серберннинг уйида ҳе йўқ, бе йўқ, чигитдан ёғ тайёрлашга киришишди. Махсус рухсатнома олишни хаёлларига ҳам келтиришмади. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан давлат монополиясига қарашли бўлган хом-ашёлар туркумига кирувчи пахта чигитини номаълум шахсдан 25 минг сўмга сотиб олишиб, ўз манфаатлари йўлида иш бошлаб юборишди. Уларнинг қонунга хилоф тарздаги фаолиятидан Сирдарё вилоят ИИБ ходимлари хабар топишиб, холислар иштирокида Орақулов Серберннинг уйи тинтув қилинганда 1225 кг. чигит, 1250 кг. кунжара, 170 литр пахта ёғи ҳамда чигитдан ёғ тайёрлайдиган мослама топилди ва далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Раҳмон Шарипов билан Сербер Орақуловлар қилмишларига яраша жазоларини олишди. Бу воқеани ёзишдан мақсадимиз эса айрим эгри хаёлда юрганларга сабоқ бўлишидир. Зеро, айбдор жазолангач, бошқа шахслар ҳам жиноятга қўл уришдан олдин бу ҳаракатлари учун жазо муқаррар эканлиги ҳақида ўйлаб кўрадилар.

Аҳмад БОБОБЕКОВ,
Сирдарё вилояти Сайхунобод тумани прокурори

ИККИ ХЎЖАЛИКДА БИР ХИЛ СОХТАКОРЛИК

адолат мезони бузилса, ишончсизлик туғилади

Назорат ойнасида

Моддий жиҳатдан кам таъминланган шунингдек, кўп болали оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш ҳукуматимиз ички сиёсатининг устувор йўналишларидан. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг бир қатор қарорлари ана шундай хайрли мақсадларга қаратилган.

Гўзалкент туман прокуратураси мазкур қарорлар ижроси юзасидан «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида назорат тартибида текшириш ўтказди. Жумладан, аниқландики, хўжалик ҳисобчиси Низомиддин Санақулов, кадрлар бўлими бошлиғи Шуҳратилло Очилов, механизация ҳисобчиси Фахриддин Холиқов, бош ҳисобчи Абдурасул Ҳамзаевлар 8 та оилага 1997-1997 йиллардаги иш ҳақи даромадларини камайтириб маълумотнома ёзиб беришган. Сохта маълумотларнинг эгалари моддий ёрдам пули сўраб, «Беш қаҳрамон» фуқаролар йиғинига, вояга етмаган фарзандлари учун тўланадиган нафақа пулларини расмийлаштириш тўғрисида «Қўшқудуқ» маҳалла қўмитасига ҳужжат топширишган. Кўриниб турибдики, ҳисоб-китоб ходимлари қонун билан қўриқланадиган шахс ва давлат манфаатларига хилоф иш тутишган. Улар расмий ҳужжатларга сохта ёзувлар киритиш билан мансаб сохтакорлиги жиноятини содир қилишган.

Маълумки, бош ҳисобчи зиммасига катта масъулият юкланган. Бош ҳисобчи А.Ҳамзаев ана шундай масъулиятдан четда эмас. У ҳисоб-китоб ходимлари томонидан фуқароларга ёзиб берилган иш ҳақи тўғрисидаги маълумотларни тўғри-нотўғрилигини назорат қилиши зарур эди. Бироқ бош ҳисобчи вазифасини лозим даражада бажармасдан, мансабга совуққон муносабатда бўлган. Ҳатто у мансабидан фойдаланиб, сохта маълумотномалар тузиш, тақдим этиш билан жиноятга қўл урган. Мана улардан бир мисол. Бош ҳисобчи хўжалик аъзоси Ашир Қодировнинг 1997 йил ноябр ойи иш ҳақи 2891 сўм, унинг турмуш ўртоғи Ўрозгул Қодированинг ойлик иш ҳақи эса 6234 сўмни ташкил этгани ҳолда А.Қодировга 600 сўм, Ў.Қодировага 700 сўм ойлик иш ҳақи борлиги тўғрисида - моддий ёрдам пули тайинлашда фойдаланиш ҳуқуқини берувчи - маълумотнома ёзган.

Хуллас, хўжалик ҳисобчилари томонидан берилган сохта, қалбаки маълумотномаларга асосан давлат бюджетидан 63187 сўм пул маблағи нафақа ва моддий ёрдам тариқасида фуқароларга ноқонуний тўланган.

Туманнинг Ж.Юсупов номли жамоа хўжалиги ҳисобхонаси ходимлари - Мамаражаб Одилов, Алишер Турдибоев, Зайир Ҳайдаров, Зиёдулла Раббимов, Зоир Жуманазаровлар ҳам моддий ёрдам пули ва нафақа олиш учун сохта маълумотномалар тайёрлаш, тақдим қилиш «мусобақаси»да «ўзбекистонлик» ҳамкасбларидан ўзишган. Улар хўжаликда истиқомат қилувчи ўн тўрт оилага ойлик маошларини қасддан кам кўрсатиб, қалбаки маълумотномалар тўлдиришган. Бир жойда яшаб, меҳнат қилаётган одамлар бир-бирларининг иш ҳақларини, оилавий шароитларини яхши билишади. Сохта маълумотнома қонунга зидлиги, қинғир иш қачондир очилиши ҳисобхона ходимларининг парвосига келмагани ажабланарли.

Ҳар иккала хўжалик ҳисобхонаси ходимлари жиноий иши устидан олиб борилган тергов ҳаракатлари якунланиб, судга оширилди.

Республикамизда демократик, ҳуқуқий давлат барпо этиш йўлида кўп куч сарфланмоқда. Фуқароларнинг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлашда демократия ва ижтимоий адолат принципларига содиқатли бўлиш бош йўлимиз. Юртбошимиз ижтимоий муҳофазага муҳтож оилаларга кўмак беришда одил бўлиш, адолатлиликка таяниш лозимлигини қайта-қайта куйиниб уқтираётганлиги шундан. Қаердаки, адолат мезонлари бузилса одамларда қабул қилинган қарорларга нисбатан ишончсизлик кайфияти туғилади. Адолат мезонларини бузувчиларга эса шафқат қилинмаслиги керак. Токи бошқаларга ибрат бўлсин.

Мамадиёр ФОЗИЛОВ,
Самарқанд вилояти, Гўзалкент тумани прокурорининг ёрдачиси,
Абдуҳамид ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

ОДАМЛАР ОРАСИДА

Огоҳлик нуқталарида

Қўрғонсимон чўққилар макони - Ҳисор тизма тоғлари этагидаги адирлар қўйнида жойлашган «Ҳисор» ширкатлар уюшмасига қарашли қишлоқларда 17 минг 300 дан зиёд аҳоли яшайди. Яккабоғ туманининг «Қайрағоч» фуқаролар йиғинига қарашли бу қишлоқлар аҳолиси асосан чорвачилик ва ғаллакорлик билан шуғулланади. Дарё ёқаларида ястаниб ётган ям-яшил боғ-роғлар кўзни қувонтиради.

Меҳнаткаш, меҳмондўст, ширинсухан, хушмуомала эл ҳамиша фаровон. Эл осойишталиги посбони милиция лейтенанти Юнус Бердиевни «ҳисор»ликлар ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олади. Юнус Бердиевнинг бу хўжаликка мавзе вакили бўлиб ишга келганига ҳали кўп бўлгани йўқ.

У 1992 йилдан бери ички ишлар хизматида бўлиб, туманнинг Қўшчироқ, Эсат қишлоқ фуқаролар йиғинларига қарашли қишлоқларда мавзе вакили бўлиб ишлаб, адолатли қонунларимиз тарғиботчиси, қонунбузарлар билан асло муроса қилолмайдиган ҳалол ва қатъиятли ходим сифатида катта-ю кичикнинг олқишига сазовор бўлган.

- Ички ишлар ходими, - дейди биз билан суҳбатда Юнус Бердиев, - энг аввало ҳалол, тўғрисўз бўлиб, қонунларимизни пухта-пишиқ билиши, уларни ҳамиша одамлар дилига сингдириши, ҳар қадамда ҳукуматимизнинг қонун ва қарорларини одамлар орасида тарғиб қилиши, қонун бузилган жойда адолатдан кўз юммаслиги керак.

У касби тақозо этадиган ҳар бир юмушни виждонан бажаришга ўрганиб қолган. Асли мутахассислиги - ҳуқуқшунос. Жиноятларнинг олдини олиш эса - бош вазифаси. Лоқайдлик ва эътиборсизлик душманидир. Ёшлар орасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш ҳар кунлик вазифаси. Постда ҳамиша ҳушёрлик ва сергаклик эса ишининг бош мезони. Ҳа-да, эркин ва озод Ватанни кўз қорачиғидек асраш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Ғози РАҲМОН,
«Инсон ва қонун» мухбири

БИРОВГА ЎЛИМ ТИЛАГУНЧА...

Бу ажиб дунё

ЎЗИНГГА УМР ТИЛА...

Бу мақолнинг ҳаққонийлигини Молдавиядаги Кишенев вилоятига қарашли Гелеште қишлоғида яшовчи оила ўз бошидан кечирди. Лекин жуда қимматга тушди - бир зумда уй бекаси - тўрт боланинг онаси ҳаётдан кўз юмди.

Фожиа айбдори унинг ўз отасидир. Олмани ўғрилардан ҳимоя қилиш учун у боғни тиканли сим билан ўрагани етмагандай, симга электр токини ҳам улаб қўйди.

39 ёшли қизи, симда электр токи борлигидан бехабар, товуқларини томорқадан ҳайдаётиб, ўзи сезмаган ҳолда симга тегиб кетди ва шу заҳоти жони узилди.

Аёлнинг отасига нисбатан жиноий иш қўзғатилди, албатта. Қасддан эмас, тасодифан одам ўлдирган, деб айб қўйилди. Отанинг айбини чуқурлаштирадиган яна бир ҳолат шундан иборатки, у қўйган электр қопқондан аввал ҳам икки киши азият чеккан эди, аммо уларга кўп зарар етмаганди.

ОАВ асосида тайёрланди.

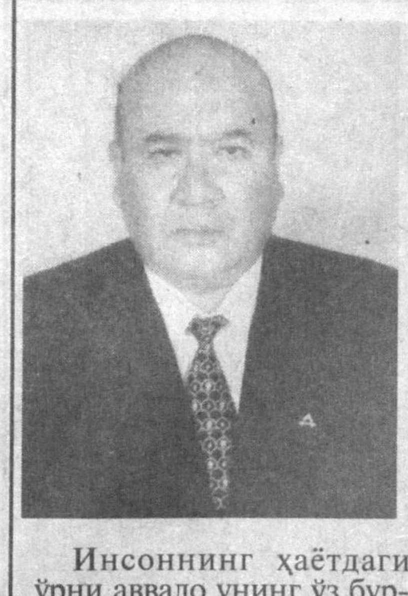

Орамиздаги... раҳбар одамлар

ЭЛ ҲУРМАТИ- ЭНГ ОЛИЙ БАҲО

Инсоннинг ҳаётдаги ўрни аввало унинг ўз бурчига қандай муносабатда бўлиши, халқи ва эли учун қилаётган хизматлари билан белгиланса, унга бўлган ҳурмат-эҳтиром ўзининг одамийлиги, муносабатидаги маданияти даражаси билан баҳоланади. Мен бугун қаламга олмоқчи бўлган Сайфулла ака ҳалқ ободончилиги йўлида тинмай меҳнат қилаётган, бурчига садоқатли, қалби покиза ана шундай ажойиб инсонлардан. Бугун сиз Қарши туманидаги қайси бир киши билан учрашсангиз, улар сизга Сайфулла аканинг яхши хислатлари тўғрисида оғиз тўлдириб гапиради: «Ажойиб инсон. Олдига бирор хизмат билан борган одамни очиқ чеҳра билан кутиб олади. Ширинсўз. Дардингизга ҳамдард бўлиб, «эртага келинг, индинга келинг», деган гапни билмайди. Ўша жойнинг ўзида дардингизга малҳам излайдилар, йўл-йўриқ кўрсатадилар. Ёнидан хурсанд бўлиб чиқиб кетасиз. Хайрлашар экансиз, у кишининг лабида ҳам табассум, сизнинг лабингизда ҳам табассум. Балли, отангга раҳмат, дейсиз кўнглингизда...»

Одамларнинг айтганича бор. Сайфулла ака «Мен туман ҳокимиман» деб бурнини кўтариб юрадиганлардан эмас. Каттага катта, кичикка кичик. Севинчи бор одамлар учраса, уларга қўшилиб севинади, дард-аламли киши дуч келса, унинг дардига қайғусига шерик бўлиб, кўнглини очишга, унинг табиатини кўтаришга ҳаракат қилади. Халқнинг тўйи-маъракаларида ҳам бирга, ҳар бир ишга бош-қош. Обрў-эътиборини ошираётган нарса ҳам бу инсоннинг ана шундай яхши хусусиятлари.

Сайфулла ака ўзи туғилиб ўсган Қарши шаҳридаги Алишер Навоий номли ўрта мактабни «олтин медал» билан тамомлаган эди. У Тошкент политехника институтини ҳам аъло баҳоли диплом билан битирди. Шунинг учун институт маъмурияти унинг мақташга арзигулик қобилиятини ҳисобга олиб, ҳеч жойга жўнатмади, ўзларида ўқитувчи қилиб олиб қолди. Сайфуллажон бу олий ўқув даргоҳида тўрт-беш йилча ишлади-ю, нимагадир кўнгли ўз юртига, меҳнат ҳаёти қайнаб турган ишларга интилди. Институтдан Қаршидаги сув системалари қурилиши трестига бош муҳандис бўлиб келди. Орадан икки йил ўтар-ўтмас, ана шу трестнинг вилоят бўйича бошлиғи бўлди. Йигирма йил давомида ана шу милиорация қурилиши ташкилотида ишлаб, янги қўриқ ерларга юзлаб, минглаб метрли сув йўлларини, кўплаб иншоотларни қуриб берди. Бу иншоотлар сувидан баҳраманд бўлган минглаб гектар чўл ерлари обод бўлиб, пахтазор боғларга айланди. Кўплаб қишлоқу посёлкалар қад кўтарди.

Вилоятдаги минглаб гектар ташна ерларга, дилларга ҳаёт суви етказиб берган бу тадбиркор, серғайрат инсоннинг хизматлари эл назаридан четда қолмади. Халқ, ҳукумат унинг ҳурматини эъзозлаб, Қарши тумани ҳокимлигига муносиб топган эди.

Сайфулла Хайруллаев туманда икки йилдан буён ҳокимлик қилаётган бўлса ҳам бу қисқа вақт орасида кўп йиллари татийдиган ишларни бажариб қўйди.

Туман халқининг дилини, тилини яхши тушуниб олишга ҳаракат қилаётган ҳоким, аввало, одамларнинг турмуш тарзини яхшилаш йўлларини излаётган бўлса, унинг манбасини халқ хўжалигини ривожлантириш истиқболларидан қидирди. Тумандаги хўжаликлар кўп тармоқли. Ҳамма соҳаларни бир текисда ривожлантирмасдан юксакликка эришиб бўлмаслигини яхши тушунган ҳоким ҳамма соҳага бош хил назар ташлади. Туман хўжаликлари бу йил пахта, ғалла етиштириш ва йиғиштиришда жонбозлик кўрсатдилар. Сабзавот, полиз экинлари, мева, узумдан ҳам олдинги йиллардагига қараганда икки баравар кўп ҳосил олинди. Туман хўжаликлари сут ва гўшт маҳсулотлари етиштиришда ҳам вилоятда ибратли жойни эгаллаб олдилар.

Яхши ишлаган - яхши яшайди, деганларидай, баракали олинаётган даромад туман аҳолисининг турмуш даражаси кўтарилишига сабаб бўлмоқда. Туман раҳбарларининг ташаббуси билан кейинги икки йил ичида аҳоли хўжаликларида 110.180 метр квадратли якка тартибдаги уй-жой бинолари қурилди. Тахтапул қишлоғида 700 ўринли янги типдаги мактаб биноси қурилди, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган ҳолда фойдаланишга топширилди. Газ етиб бормаган айрим маҳаллаларга 65 километрли газ қувурлари ўтказилиб, юзлаб хонадонлар газлаштирилди, 52 километрли сув қувурлари ўрнатилиб, кўп хонадонлар тоза сув билан таъминланди. Ўн тўртта савдо биноси ва ҳар бири 300 кишига мўлжалланган бешта умумий овқатланиш нуқтаси қурилди. Магнит, Потрон, Бешкент, Наврўз, Ковчан, Толикўрғон қишлоқларида маиший хизмат кўрсатиш бинолари қурилиб, ана шу қишлоқлар ҳуснига ҳусн қўшди. Юқорида номлари кўрсатилган қишлоқлар аҳолиси маиший хизматдан мамнун бўлмоқда.

Кечаю кундуз халқ хизматини ўйлаб иш тутаётган, шу йўлда тиниб-тинчимаган ҳоким Сайфулла Хайруллаевнинг 2000 йилда белгилаётган режалари бесиёс. «Менинг асосий мақсадим, - дейди бу камтар инсон биз билан суҳбатда, - туман халқининг турмуш тарзини юксалтиришдир...»

Шоиримиз Юсуф хос Ҳожиб айтган эди:

Кимки хизмат қилса топар обрў-жой,
Яроқсиз яраса - бу қандай чирой.
Чарчамай сазовор меҳнат қилгувчи,
Тилагига етгай, албат бўлур бой.

Интилганга толе ёр, дейди халқимиз. Мен шуни эслаган ҳолда ўз тилагимни Аҳмад Дониш сўзи билан билдирмоқчиман: «Кимдаким ўз мақсадига етишиш учун жасорат билан интилса, албатта мақсадига етади, зотан тақилаган умид эшиги очилмай қолмайди».

Зайниддин ДЎСТМАТОВ, «Инсон ва қонун»нинг махсус мухбири

Саҳар турдим,
тонгни кутдим,
Шудрингларда
чайдим юзимни.
Шавкат Раҳмон

Мустақиллик туфайли замондошларимиз дунёқарашида, онгида ва турмуш тарзида юз бераётган катта ўзгаришлар бугунги кунда Қорақалпоғистон Республикаси мисолида ҳам ёрқин акс этмоқда. Нафақат акс этмоқда, истиқболга юз тутмоқда десак муболаға бўлмайди. Республика маркази Нукус шаҳрининг тароватги бугун ўзгача. Кенг ва равон йўллар, турнақатор автолар, кўп қаватли турар-жой ва маъмурий бинолар, саноат иншоотлари, корхоналар, илм даргоҳлари шаҳар кўркига янада жозибали кўрк қўшади. Темир йўл шоҳбекати, тайёрагоҳ, марказий бозорлардаги қайноқ ҳаёт, эски шаҳар билан янги шаҳарни ажратиб турувчи «Қиз кетган» каналининг жўшқинлиги эртанги кун ишқи билан яшайди. Асрларни асрларга улаб куйлаётган Амударё сувларида шу юрт одамларининг тоза, самимий қалби, улуғвор туйғулари ва шиддат билан оқаётган орзулари акс этгандай бўлади.

Қорақалпоқ халқининг тарихи олис-олис ўтмишга тақалиб, шу замин халқи бугун шу ўтмиш нафаси билан яшаётганлигининг яна бир карра гувоҳи бўлдим. Нукус туманига йўл оларканмиз, унинг ҳудудида қадимги Кердер шаҳрининг харобалари ҳанузгача сақланиб келаётганлиги, шаҳарнинг қадимийлиги ва тарихийлигини амалий жиҳатдан ўрганаётган Нукус давлат университетининг тарихшунос олим ва талабалари шаҳар харобаларидан кўплаб топилмалар топишаётганлигидан, қолаверса, ушбу қадимий Кердер шаҳри номидаги жамоа хўжалиги меҳнаткашларининг меҳнатсеварлиги, меҳмондўст ва самимийлигидан тўғриси бу халққа нисбатан меҳрим жўшди.

Бугун айниқса, экология муаммоси бизни табиатдан фойдаланишда оқилона ва уйғун қўлланган анъаналарни қайта тиклаш ҳақида фикрлашга ундайди. Қорақалпоғистонликлар бу муаммо теграсида мардонавор туриншиб, қишлоқ хўжалиги, айниқса, пахтачилик, шоличилик соҳаларида илғор агротехнология ютуқларини тобора кенгроқ жорий этишга интилиб меҳнат қилмоқдалар.

Меҳнат инсонни улуғлайди, дейишади. Ўз меҳнати, фидойилиги, халқига, Ватанига бўлган меҳр-муҳаббати ва содиқлиги инсонни камол топтиради. Бугунги кунда Қорақалпоғистондаги сайловолди ташвиқоти ана шундай инсонларни эъзозлаш ва ўзларининг ишончли вакиллари қилиб Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига депутатлигига сайлаш ишқи билан яшаётган халққа таъзим қилгим келди.

Қорақалпоғистонда сайловолди ташвиқоти қонун доирасида амалга оширилиши ҳамда барча номзодлар учун бирдек шарт-шароитлар яратилган, дейди мен билан суҳбат чоғида республика адлия вазири Ф.Низомов.

Яқинда республика Жўқорғи Кенгесида мамлакатиимз Президентлигига Ислом Каримов номзодини кўрсатиш таклифи қўллаб-қувватланганлиги ҳам бу халқнинг Ватанга, Президентимизга бўлган содиқлигидан нишонадир.

-Тошкентдан мухбир келибди, деб эшитсак тўғриси, кўнглимиз хижил тортарди. Уларнинг топган гапи битта-экология...
(Тахиатош шаҳар ҳокимининг биринчи ўрибосари билан бўлган суҳбатдан)

Ўзбеклар каби қорақалпоқлар ҳам самимий, меҳмондўст халқ. Қайси бир хонадонга меҳмон бўлиб борманг, таомдан олдин, кейин ҳам қўлингизга сув қуйиб сийлайдилар. Ҳатто бу юмушни ўзларига фахр деб билган ўғил-қизлар дуо олиш учун талашарканлар.

Менинг ушбу хизмат сафарим мобайнида республика адлия вазири Ф.Низомов билан бўлиб ўтган суҳбатим асносида шу нарса маълум бўлдики, Қорақалпоғистон Республикаси мустақиллик шароитида ҳуқуқий давлат ва демократик жамият қуриш сари дадил қадам ташлаб бормоқда. Қонунларимизнинг устувор йўналишлари бўйича олиб борилаётган сиёсат ва унинг амалий натижаси халқ манфаатлари ҳамда фаровон турмушига қаратилган. Бу масалага вазир ўринбосари Холбой Муханов билан биргаликда қатор корхона, ташкилот ва Хўжайли, Нукус, Амударё, Тўрткўл каби туманлар меҳнаткашлари билан бўлиб ўтган учрашувлар ойдинлик киритди. Бу учрашувларда одамларнинг ҳуқуқий маданиятини, онгини янада оширишда олиб борилаётган ишлар, одамларнинг меҳнатга, давлат сиёсатига тўғри муносабати ва эртанги кунга ишонч биан қараётганлиги мустақиллигимизнинг янада мустаҳкамланиб бораётганлигидан нишонадир. Зеро, ўз ҳақ-ҳуқуқини тўғри англаган халқгина юрт, миллат мавқеини юксакликка олиб чиқа олади.

МУНАВВАР ТОНГ ҚЎШИҒИ

(Қорақалпоқ сафаридан)

Республикада таълим, маданият, фан-техника, соғлиқни сақлаш, физкультура ва спорт соҳаларида қўлга киритилаётган ютуқлар салмоқлидир. Нукус давлат университети қошидаги академик-лицей директори Маҳмуд ака Асқаров билан суҳбатлашарканман, бу даргоҳда таълим олаётган иқтидорли ўқувчиларнинг илмга бўлган чанқоқлиги, Ватанга бўлган меҳр-муҳаббати шундоққина уларнинг юз-кўзларидан билиниб туради. 1998 йилда Ўзбекистон Республикасидаги мактаб ва лицейлар ўртасида ўтказилган «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танловида мазкур академик-лицейнинг «Хумо» командаси республикада фахрли биринчи ўринни олишди. Лицейнинг 2-«б» курс ўқувчиси Барно Бўронова Зулфия номидаги давлат мукофотига номзод қилиб кўрсатилди. Бу қобилиятли ўқувчи икки марта Ўзбекистон телевидениесининг «Акс-садо» кўрсатувида фаол қатнашиб, Президентимиз И.Каримовнинг дасхати туширилган «Буюк келажак сари» китобини олишга мушарраф бўлди. Тахиатош шаҳридаги 3-мактаб ўқувчиси Азамат Даврумбеков эса шахмат бўйича жаҳон чемпионида қатнашиб, 95 давлат ўртасида фахрли 18-ўринни эгаллаб, мамлакатимиз шуҳратини оширишга ўз улушини қўшди. Қорақалпоқ халқининг қон томирида жўшқин оқаётган бундай ёш, бахтиёр, қобилиятли ёшлар ўз халқининг тарихини янада чуқурроқ ўрганиб, бугунги кунини ёруғ истиқболлар билан ёритиб боришлари шубҳасиздир.

Қорақалпоқ табиатининг ўзига хослиги шундаки, унинг очиқ бағрида Қизилқум чўлларининг қайноқ нафаси-ю, беадад кўз илғамас сарҳадларини, она денгизимиз Оролнинг мавжланиб оқаётган тирик туйғулари мисол тиниқ сувларининг гувоҳи бўламиз. Бу табиат қўйнида инсонлар ҳаёти мавжудлигини тасаввур қилсак, бу ҳаёт Орол ҳаёти билан чамбарчас уйғунлашиб кетганлигини кўрамиз. Зеро, сув ҳаёт манбаидир. Икки юз километрлаб ичкарига чекинган, ўз ортидан тузли қадамлар қолдириб кетаётган Орол яна ҳаётга қайтмоқда, тўғрироғи, халқ она денгизини ўлишини асло истамайди. Аксинча, ўз онасининг дардига ўзи даво топмоқда. Бундай хайрли ҳаракатнинг бошида турган ҳурматли Президентимизнинг Орол муаммосини дунё миқёсига олиб чиқишлари ва бу муаммонинг албатта ечимини топиши учун жон куйдириб ҳаракат қилишлари бутун халқимизни бу ишга бир тану бир жон бўлиб камарбаста бўлишга чорлайди. Бундай ҳаракатнинг ижобий натижаси ўлароқ Орол янги тирик сувлар билан тўлмоқда. Унинг жон томирлари халқимизнинг меҳр-муҳаббати блан мустаҳкамланиб бормоқда.

Шуни қувонч билан таъкидлаш лозимки, қорақалпоқ халқининг энг севимли нашрларидан бири бу «Инсон ва қонун» газетаси эканлиги нафақат таҳририятимиз ютуғи эканлигидан, аксинча, қорақалпоқ халқининг маънавий бойлигига бойлик қўшаётган манба эканлигини чуқур ҳис қилдим.

Ҳа, қалбида эртанги кунга ишонч, ўзининг ҳалол меҳнати билан мустақиллигимиз йўлида ўз овозига эга бўлган қорақалпоқ халқи барча жабҳаларда кўзланган марраларни матонат билан эгаллай олишига аввало шу халқнинг ўзига бўлган ишончи қалбимни мунаввар туйғулар билан тўлдириб юборди.

Шоир айтганидек, саҳар туриб, тонгни кутаман. Қаршимда олис-олислардан таралаётган куй сеҳридан оппоқ ва мунаввар тонг уйғонмоқда. Ҳадемай, Қорақалпоғистоннинг мусаффо осмонида одамлар қалбига меҳр-мурувват, эзгулик, жўшқинлик ва ҳаётга ташналик ҳиссин уйғотиб қуёш қалқийди.

Тонгинг ҳамиша оқ нурларга тўлсин, Қорақалпоғистон!

Ортиқбой ХУДОЙБЕРДИЕВ, «Инсон ва қонун» мухбири

Тошкент-Нукус-Тошкент 1999 йил октябри

Мажбурият ва масъулият

ХОРАЗМ-ШИЖОАТКОР ДЕҲҚОНЛАР ЮРТИ

Замин саховатини одамлар деҳқон шижоати, туну кун тинимсиз меҳнати ва пешона терининг меваси, деб билишади. Чиндан ҳам шундай. Моддий бойликларнинг бари меҳнат замирида яралади. Меҳнат жамики бойликларнинг онаси, дейилиши бежиз эмас. Лекин бу борада бошқа бир муҳим омил ҳам мавжуд. Меҳнат, ютуқ, натижа, самарани ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш ибораси, тушунчаси кейинги йиллар мобайнида тилимиздан ва дилимиздан тушмай қолганлиги ва энг катта омилларнинг бирига айланганлигини англагандирсиз.

Хоразм вилояти пахтакорлари катта меҳнат ютуғини қўлга киритдилар. Давлатга пахта сотиш шартномавий режаси барвақт уддаланди. Воҳа иқтисодиётининг яна бир муҳим таянчи - шоличиликда ҳам катта ютуқларга эришилаяпти. Давлат режаси уддаланиш арафасида. Кейинги йилларда «Ҳуқуқини билган, ишини ҳам билади» нақли тафаккуримиздан жой олгани назарда тутилса, ана шу ютуқларда дунёқарашимизда шаклланган ҳуқуқий онг, савия ва маданиятнинг роли яққол намоён бўлади.

- Шартномавий мажбуриятга нисбатан садоқат ва масъулиятни атиги битта фактнинг ўзи исботлаб турибди: бу йил хўжалик бошқаруви билан аҳднома тузган 709 нафар пудратчининг деярли бари сўзининг устидан чиқди, - деди биз билан суҳбатда Хонқа туманидаги «Хоразм» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Солай Бобожонов. - Хўжалик пахта тайёрлаш режасини октябр ойи иккинчи ўн кунлигидаёқ ошириб уддалади. Наинки пахтакорлар, балки шоликор-пудратчилар ҳам аҳдга монанд ишлашди. Ҳар гектар майдон ҳисобига 50 центнер хирмон кўтарилаяпти. Давлат режаси ошириб бажарилди. Шоликорларнинг қарийб ҳаммаси шартномавий мажбуриятини уддалади.

...Раиснинг айтганлари - меҳнатга онгли ва ҳушёрона ёндашиш натижаси, шартномавий ҳужжатларга нисбатан масъулият ҳисси уйғонгани ифодаси. Одамлар шўролар тузуми даврида минбарлардан туриб, авж пардаларда, тантанавор оҳангларда айтилиб келган ва нуқул сўзда ва қоғозларда қолиб кетадиган, амалиёт ва ҳуқуқий мақомдан хийла йироқ мажбуриятларга кўникиб қолишганди. Ҳозир эса шартномавий ҳужжатларга бошқача қарашади. Унинг қандай ва нечоғлик ҳуқуқий куч-қудрат касб этгани ўтган 2-3 йил мобайнида фермерлар, деҳқонлар-чорвадорлар онгига анча чуқур сингдирилди.

- Хўжалигимизда пудратчилар сони 1000 дан зиёд, - деди туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги раиси Олимбой ака Султонов, - йил бошида уларнинг ҳар бири билан яккама-якка суҳбатдан эринмадик. Суҳбат асосан ҳуқуқий масала - пудратчи билан хўжалик раҳбарияти ўртасидаги муносабатлар ва ўзаро шартномани расмийлаштиришга бағишланди. Ҳар иккала тарафнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари очиқ-ошкора мулоқот ва мунозара тарзида келишиб олингачгина шартномага имзо чекилди. Бир қарашда арзимасдек туюладиган бу тадбирнинг аҳамияти катта. Биринчидан, томонлар зиммадаги мажбуриятларни ҳар дақиқада ҳис этиб турадилар. Аҳднома шартларини уддалашга бўлган интилиш ва масъулият ҳисси кучаяди, иккинчидан, шу аснода одамларнинг ҳуқуқий дунёқараши ортади.

Суҳбатдошимиз ҳақ гапни айтди. Ҳар иккала тарафнинг бир-биридан қарздор, бурчдор бўлиб қолмаслиги, манфаатларга путур етмаслиги борасида қилган саъй-ҳаракатлари эндиликда самарали факт ва рақамларда мужассам. Хўжалик давлатга пахта, буғдой, шоли ва қанд лавлаги сотиш юзасидан аҳдлашилган марраларга олдингилар қатори етиб келди. Шартномавий мажбурият олдидаги масъулият одамларни боқимандаликка, «берсанг ейман, бермасанг ўламан»га эмас, ишга, омилкорликка, имкониятлар сафарбарлигига отлантирди.

Шартномавий мажбуриятларнинг мўътабарлигидан далолат берувчи далилларни Хонқанинг бу йилги улкан хирмонларига бошқалардан кўра кўп улуш қўшган «Олтин соҳил», Ал-Хоразмий номли, «Ғалаба», «Ўзбекистон», Охунбобоев номли, А.Навоий номли жамоа хўжаликлари пудратчи, ижарачи ва деҳқон-фермерларининг сермазмун меҳнат фаолиятида ҳам яққол кўриш мумкин. Пахта, шоли, лавлаги ва буғдой сотиш бўйича давлат олдидаги контрактация шартномаларини наинки Хонқа тумани, балки вилоятда биринчи бўлиб уддалаган ва бунинг шарофатидан қозонини мойга, чўнтагини пулга тўлдирганлар ҳам шулар.

Туман ҳокимининг ўринбосари Комилжон Жуманиёзов юқоридаги фикрини рўйи-рост тасдиқловчи битта ғайриоддий далилни келтирди: Хонқада аҳоли жон бошига (дарвоқе, туман аҳолиси сони 130 минг кишига етди) бу йил 1650 килограмм озиқ-овқат маҳсулотлари етиштирилибди.

Деҳқон хирмони ўз-ўзидан яралмайди. Намунали тартиб-интизом, бурч, вазифа ва мажбуриятни англаш, қадрлаш, уддалаш ҳисси мавжуд жойдагина даладаги «хазина» омборга кўчади. Буни биз Гурлан туманига қилинган ижодий сафар чоғида дилдан туйдик.

- Башарти олди олинмаса, интизомга риоя этилмаса, исрофгарчилик йўллари тўсилмаса ҳосилнинг камида 20 фоизидан жудо бўлишимиз турган гап эди, - деди биз билан суҳбатда бўлган Гурлан туманидаги «Деҳқонобод» жамоа хўжалиги раҳбари Исмоил Йўлдошев.

Раиснинг нобудгарчилик ва исрофгарчиликка қарши амалий курашга қаратилган фикрлари ўз йўлига. Бироқ хўжалик аҳлининг туриш-турмушини кўриб, ҳар қандай амалий чора-тадбирдан ҳам кучлироқ бўлган бошқа бир омилни илғаб олдик. Ҳаммаёқда тозалик ва ораста-лик намоён.

- Йил бошида хўжалик раҳбарлигига сайланган Исмоил Йўлдошев ҳар бир пудратчи ва ижарачи билан яккама-якка давомли суҳбат ўтказди, - деди қониқиш билан бригада бошлиғи Гулиммат Ҳайтимматов. - Бойиш соҳасидаги саъй-ҳаракатлар тежамкорликдан, бирни харжлаб, ўнни ундириш борасидаги омилкорликдан бошланишини у киши ҳар биримизга ётиғи билан тушунтирдилар.

- Авваллари ҳосилни иснобуд қилмай йиғиб олиш учун раис ва бригадирдан бўлак ҳеч ким қайғурмасди, - деди суҳбатга қўшилган донгдор пахтакор Орзигул Жуманиёзова. - Йил бошидаги суҳбат, қолаверса, мулкий хўжайинлик ҳисси бизга ҳосилнинг ҳар бир нуқраси бойлик эканлигини эслатиб турди.

Туман ҳокими Раҳимбой Матрасулов эса бизга бир эътиборли ҳолатни айтиб, унинг мағзини чақишга ундади.

- Туманнинг қай бир хўжалигига борманг, сизга ҳар бир даланинг ўз номи борлигини айтиб беришади, - деди у киши қониқиш билан.

Чиндан ҳам шундай бўлиб чиқди. Туманда экин унгучи пайкал борки, бари ўз соҳиби - ҳазрати деҳқон номида. «Ёрқино дала», «Машариф дала», «Ёқуббой дала», «Гулчеҳра дала» - эҳ-ҳе, пудратчи, ижарачи, деҳқон-фермерлар номи билан аталувчи бундай далаларнинг сони минг.

- Далалар ҳар йили бир қўлдан иккинчи қўлга ўтиб, эгалари янгиланаверса, пайкалларни номлаш тугул бирон-бир деҳқондан хўжайинлик бурчи, масъулияти, мажбурияти ҳиссини сўрай олармидик, - деди сўзини давом эттириб ҳоким. - Туманда далаларни деҳқонга камида беш йил муддат билан ижарага бериш аллақачон кенг расм бўлган. Ер-далани асраган, авайлаган, парваришини ўрнига қўйиб, бирнинг ўрнига ўнни ундирган деҳқоннинг бир умрлик мулки.

Ҳоким буванинг ана шу сўзларидан сўнг гурланликларнинг ҳам пахта, ҳам шоли, буғдой, лавлагичилик соҳасидаги ютуқларидан тортиб, барча пайкалларнинг саранжом-саришта, тоза ва озода эканлиги сирини англаш қийин бўлмади.

«Деҳқонобод» - мамлакатнинг асл деҳқонлари эли эканлигини «Инсон ва қонун» мухлислари балким яхши эслашар. Боиси, газетамиз шу йил 15 июн сонида махсус мақола чоп этиб, «Деҳқонобод»ликларнинг шижоатли меҳнатини баён этди, кураш шу тарзда кетса, кузда хирмонлару омборлар ризқ-насибаға тўлиб-тошиши башорат қилинди. Қаранг, газета башорати тўғри бўлиб чиқди. «Деҳқонобод» давлатга пахта, шоли, қандлавлаги сотиш юзасидан бу йилги шартномавий режаларни мамлакатда олдингилар қаторида уддалади.

Бугина эмас, «Деҳқонобод» 1999 йилга келиб, зироатчиликда кескин бурилиш ясай олган хўжалик. Раис ва бош иқтисодчи сарҳисоб қилди: ўтган йили хўжаликда пахта тайёрлаш режаси 57 фоизда, шоли - 66, қандлавлаги - 43, буғдой - 90 фоизда қолиб кетганди. Бу йил эса пахтанинг ўзидан ўтган йилга нисбатан 1400, шолидан 240, буғдойдан 197, қанд лавлагидан 1100 тонна кўп ҳосил йиғиб олишга эришилди. Боз устига биргина ёнилғининг ўзидан бу йил 460 тонна тежамкорликка эришилди. Ўтган йилга нисбатан уғит, уруғлик, техника ва транспорт воситалари харажатлари ҳам сезиларли камайди. Хўжаликдаги аксарият ўсиш-ўзгаришлар раҳбарлик ва ташкилотчилик усуллари натижаси эканига шак-шубҳа йўқ.

Бу йил туман ўсиш-ўзгаришлар йўлидан анча илгарилашга муваффақ бўлаяпти. Бирники ўнга, ўнники мингга. Хўжаликлар илдамламаса, туманнинг илгарилаши амри маҳол. Масаланинг бу жиҳатини инобатга олса, «Зарбдор» жамоа хўжалигининг салмоқли одимлари, туман карвонининг илдамлашига қанчалик мадад бўлаётганлигини илғаш мушкул эмас.

- Масаланинг ҳуқуқий жиҳатларини ҳал этгачгина ишга киришамиз, - деди изоҳ бериб раис Жумабой Эшчонов. - Ҳисобли дўст айрилмас. Деҳқон, фермерлар билан тузиладиган ижара ҳамда пудрат шартномалари, маҳсулотларимизни қайта ишловчилар ва истеъмолчилар билан тузиладиган контрактация битимлари бутун йил давомида фаолиятимиз қонуни бўлиб хизмат қилади.

Икки йиллар муқаддам мазкур хўжалик ҳам «ўтириб қолган»лар сафида эди. Энди бўлса...

Кейинги бир неча йил давомида нуқул зиёнга сабабчи бўлган пахтачилик ҳам бу йилдан эътиборан фойдали тармоққа айланиши ва рентабеллик даражаси ушбу мавсумдаёқ 8-10 фоизга етди. Меҳнат ва маблағни кам харжлаб, ҳосилдорликни юқори кўрсаткичга етказган Ғани Раҳимов, Султон ва Ўрол Бекимматовлар бошлиқ бригадаларда оддий пудратчи, механизатор ва хирмон ишчиларига тегадиган даромад чўғи яна ҳам баракали. Муборак Ўрозматова, Нигора Эшимбетова, Муяссар Нурматова каби пахтакорларнинг олган иш ҳақи йил якунида 100 мингларни қоралайди. Шоликор ва лавлагикорлар меҳнатининг маҳсули эса юртимиздаги манаман деган тадбиркорни ҳам қойил қолдирса ажабмас. Негаки, хўжаликда ҳар иккала тармоқнинг рентабеллик кўрсаткичи 25-30 фоиздан кам бўлмаслигини факт ва рақамлар тасдиқлаб турибди. Хўжалик бу йил шолининг ялпи ҳосилини 205 гектар майдон ҳисобига 1000, қанд лавлаги миқдорини 145 гектар ҳисобига салкам 3500 тоннага етказади.

«Деҳқонобод» ва «Зарбдор»нинг баракали хирмонию, мўмай сармоясига бошқалар томошабин бўлиб туришаётгани йўқ. Натижада гурланликлар мамлакатимиз олдинги туманлари сафида маррага етдилар.

Шартномавий режаларни ҳаммадан олдин ўринлатган Гурлан, Хива, Хонқа, Шовот туманлари, Питнак шаҳри хўжаликларига вилоятнинг бошқа туманлари хусусан, Урганч, Хазорасп, Янгиариқ, Янгибозор, Боғот, Қўшкўпир эли деҳқонлари ҳам тенглашай деб ҳаракат қилмоқдалар. Бир сўз билан айтганда, энди Хоразмда илғорлардан ортда қолган қолоқлар йўқ. «Хоразм деҳқонининг ҳар бир куни қаҳрамонликдан иборат» дея Президентимиз Ислом Каримов томонидан айтилган сўз нечоғли тўғри ва ўринли эканлигини қилинган меҳнат ва унинг натижалари кўрсатиб турибди.

Абдулла СОБИРОВ, «Инсон ва қонун» мухбири

Суратларда: Боғот туманидаги жамоа хўжалиги бошқаруви раиси, "Ўзбекистон Қаҳрамони" Машариф Қувоқов ва гурланлик пахтакор Бибижон Давлетова.

(Боши 1-бетда)

Юқорида атоқли адибимиз билан бўлган ҳодисани тилга олдик. Шукур, ҳозир ундай замон эмас. Ҳар бир нарса ўзимизда ҳал бўлмоқда, ўзимизда тайёрланмоқда. Амалга оширилаётган ислоҳотларнинг барчаси халқимиз учун, унинг фаровон яшаши учундир.

Айтайлик, депутат ўз сайловчиларига сизнинг манфаатларингизни ҳимоя қиламан, деб ваъда берди. Ўз-ўзидан маълумки, берилган ваъда амалга ошмаса, депутатга билдирилган ишонч йўқолади, Сўнгра сайловчиларнинг топшириқлари бажарилиши шарт. Бунинг ўзи бўлмайди. Ҳозирги депутат учун сайлов бу - кураш майдони. Хоҳ сиёсий, хоҳ маънавий, хоҳ иқтисодий, хоҳ ёшлар соҳасида бўлсин у аниқ иш дастурига, қатъий сўзига, ўзининг кураш усулига эга бўлиши керак. Бу биринчи навбатда депутатнинг ўз номи учун зарур бўлса, иккинчидан, партиянинг шаъни учун ҳам ниҳоятда муҳим фазилатдир.

Биринчи навбатда худди шундай олийжаноб мақсад ва режалар барча партиялар дастурида бўлишини эътибордан

Бугуннинг гапи

ДЕПУТАТ ОСМОНДАН ТУШМАЙДИ

у халқ орасида яшайди

унинг номзоди яна қайта қўйилганда ҳеч қандай овоз ололмайди. Келинг, кўз олдингизда қуйидаги бир манзарани чизайлик: шаҳарнинг чекка туманларидаги маҳалла. Кўчалар ўйдим-чуқур, ҳаммаёқни чиқинди босиб ётибди. Маҳаллани тозалаш керакми, керак. Унинг йўлларини асфальтлаш керак, янги қурилишларни ниҳоясига етказиш зарур. Маънавий-маърифий ишларни йўлга қўйиш лозим. Бир сўз билан айтганда, маҳаллани XX асрдан XXI асрга ўтаётган баркамол инсонлар яшайдиган масаканга айлантириш керак. Депутат нима қилсин? Албатта, оқсоқоллар билан кенгашиб, азалий ажойиб удумимиз ҳашар ўтказиши табиий. Кейин қолган ишларни бир депутат ёки бир маҳалла амалга оширолмайди. Депутат ўз сайловчилари олдида кўзлаган мақсадларини юзага чиқариши учун тумannинг, шаҳарнинг йиллик иш режасига зарур деб ҳисобланган юмушларини кирита олиши, бу режа ҳокимликларнинг қарорларида ўз аксини топишига эришиши зарур. Қуруқ гап билан ҳатто ниҳол ҳам кўкармайди. Мевасини ейман деган одам ниҳолини парваришлаши керак. Депутат ҳам ана шундай.

Олдинги депутатлар билан ҳозиргилари орасида ер билан осмонча фарқ бор. Авваллари депутатларга наказлар берилarди: телефон йўқ, ичимлик суви йўқ, газ йўқ, дўкон йўқ, сартарошхона йўқ. Депутат ҳам «қуриб бераман», «қилиб бераман», «ҳаммасини бажараман», қабилидаги ваъдаларни бераверар эди. Шу билан тамом-вассалом. Ҳисобот даврида гап ёлғон бўлмаслиги учун шошилинч қувур ётқизилиб сув келтириларди. Мана водопровод келди, қолгани ҳам бўлади. Кейинги сайловда яна шу аҳвол такрорланарди.

Ҳозир ҳар бир партиядан, ҳокимликлардан, жамоатчиликдан номзодлар кўрсатилган. Аввало, эл ишончини оқлаб, етарли овозга эга бўлиш учун кураш олиб бориш керак. четда қолдирмаслик керак. Демак, қишлоқда иш юритар экан, ҳар бир депутат бу соҳадаги аниқ ва зарур билимлар, тажрибаларга суянмоғи керак. Якка партиялилик даври, пахта яккаҳокимлиги аллақачон ўтиб кетди. Бугунги депутат нафақат ўз соҳасини, балки юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, ҳаётнинг барча ижтимоий қирраларини пухта билиб олиши керак. Ер илмини билса-ю, техникага келганда тиши ўтмаса. Ёки бунинг акси бўлса, билими, тажрибаси оқсаса, бундан ёмони йўқ. Туб ислоҳотлар деганда нимани тушуниш керак. Туб ислоҳот деҳқоннинг сиёсий, маънавий, маърифий, ҳуқуқий онгини кўтариш демакдир. У ернинг ҳақиқий хўжайинидир. Энди деҳқонга хўжайинларга хос шароит яратиб бериш зарур. Бу шарт-шароит қандай бўлади? Энг биринчи галда деҳқон ўз тажрибасига, истеъдодига таяниб иш тутсин. Чигит экишни, суғоришни, чопишни, теришнинг муддатини белгилаб, арзиса-арзимаса шу муддатда чопасан, терасан, деб тирғилавермаслик зарур. Бир сўз билан айтганда, деҳқонга мустақиллик бериш керак. Шундай қилиш керакки, деҳқон ёки фермер ҳар нарсани ўзи топиб, ўзи яратиб, ўзи сотиб, ўзи эгалик қилиши зарурлигини англаб етсин. Назаримизда деҳқончилик маданияти деганда мана шуни англаш тўғри бўлади.

Яна ўртада манфаатдорлик деган сўз пайдо бўлади. Етти-саккиз ой тер тўкиб, меҳнат қилса, деҳқон муайян маҳсулот эгаси бўлади. Деҳқон учун вақт жуда муҳим. У ўз маҳсулотини арзонгаров сотишга рози эмас. Лекин у хориж билан алоқа боғлаш имкониятига ҳам эга эмас. Агарда депутат бу борада ҳам деҳқонга кўмакчи бўлсачи? Биз ҳар бир нарсани ана шундай чуқур мулоҳаза қилишимиз, чора-тадбирини топшимиз керак ва шарт.

Яна бир муҳим масала - ёшларимизнинг келажаги ҳақида қайғуришдир. Яна таъкидлаймиз, ёшларимиз кечаги ёшлар эмас. Улар таъбир жоиз бўлса, қилни қирқ ёрадиган бўлиб улғаймоқдалар. Ёшлар келажагимиз эгалари. Бу - ҳаётий қонун. Демак, партиянинг, депутатнинг яна бир муҳим вазифаси ўринбосарлар тайёрлаш. Чунки озод ва обод, келажаги буюк Ватаннинг ва ҳур миллатнинг бугунги амалга ошираётган ислоҳотларнинг келажаги ёшларимизнинг камолот даражасига боғлиқ. Ёшларнинг қандай руҳда камол топишига нега бунчалар катта эътибор бераяпмиз. Йил бошида ёшларни «Ҳизбут таҳрир», «Нур» сингари экстремистик оқимлар таъсирига тушиб қолиб, юз берган кўнгилсиз воқеаларни бир эслайлик. Қанчадан-қанча истеъдодли йигитлар маънан заиф бўлгани, юрагида миллий ифтихори, ғурури бўлмагани сабабли ҳозир озодликдан маҳрум этилганлар. Улар шу кўйга тушмаслиги мумкин эди-ку! Улар ягона мақсад, буюк келажак сари нигоҳларини тикиб, яшаш-яратиш имкониятларига эга эдилар-ку! Афсуски, бундай бўлмади. Демак, «Таълим тўғрисида»ги Қонун, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури бўйича олиб борилаётган таълимий-тарбиявий ишларимиз замон талаб этган даражада эмас. Ўтказилаётган тадбирларга янада чуқурроқ кириб боришимиз, уларга яшашда, курашда, эътиқодда, маънавий камолотда ибрат бўлишимиз керак.

Яна бир дилимиздаги гапни айтиб ўтишни истар эдим. «Совет турмуш тарзи» деб номланган илдизи йўқ дарахт сингари таълимотнинг оқаваси ҳали ҳам ёшларимиз сув ичадиган булоқларни булғаб турганга ўхшайди. Бу чиркин оқавани бўғиб ташлаб, миллий мафкурани ўзбекча яшашни - ҳалоллик, ватанпарварлик, садоқат, меҳру вафо сингари ҳислатларни сингдириш керак. Табиий, ўзимизда ҳам ана шундай ҳислатлар мукаммал бўлса, ёшларимиз бизга эргашади. Бу борада номзодларимиз ниҳоятда жиддий ўйлаб кўришлари керак.

Гап аёлларга муносабат, ижтимоий муҳофаза, ёшларимизга бўлган ғамхўрлик ҳақида борадими - барибир айланиб келиб, инсоннинг маънавий оламига тақалаверади. Доимо таъкидлаб келганимиздек, инсон ҳаётини икки устун - Маънавият ва Моддият белгилайди. Маънан қанчалар баркамол бўлса, киши сабр-қаноатли, чидамли, мақсад сари интилувчан бўлади. Кўзлаган ниятига етишади. Шу йўлда меҳнат қилади. Ҳар бир ишга адолат кўзи билан қарайди.

Депутат осмондан тушмайди. У ҳам одамлар билан бирга яшайди. Шу тупроқдан унган неъматлардан тотинади, шу ҳаводан нафас олади. Зеро, элим, юртим деган ҳар бир инсон энг аввало, виждони олдида ҳисоб бериши шарт. Депутат эса икки марта ҳисоб беради: бир марта виждони олдида, бир марта халқи, Ватани олдида. Шунда у янглишмайди: ҳамиша ёруғ юз билан яшайди.

Исмоил СОИФНАЗАРОВ,
Ўзбекистон «Фалсафа жамияти» вице-президенти, фалсафа фанлари доктори

Саҳна ортида

БОЛАЛАРНИНГ ҚУНДУЗ АМАКИСИ...

яъни Эркин Комилов террорчи генералнинг асл қиёфасини очиб ташламоқчи

Сир эмас, машҳурликнинг ўзига яраша салобати бўлади. Шу боис бўлса керакки, машҳур одамлар наздимизда аллақандай кўз етмас масофада яшаб, ижод қилаётганга ўхшайди. Мабодо омадингиз кулиб, улар билан суҳбатлашиб қолсангиз, ўртадаги шу сирли масофанинг таъсирими, одамни қандайдир бир суст босаверади. Аммо...

Дунёда нисбийлик деган тушунча ҳам мавжуд. Агар одам, у ким бўлишидан қатъий назар, самимий, киришимли, бир сўз билан айтганда, кўнгилга ўтирадиган киши бўлса, билингки, ҳар қанақа «масофа» ўз-ўзидан йўқолиб қолади.

Халқимизнинг севимли актёри, Ўзбекистон халқ артисти Эркин Комилов айни шу тоифа машҳурлардан экан. Бир неча дақиқалик салом-алик, танишувдан кейин Эркин ака жуда очилиб кетдилар...

- Инсон дунёга бир марта келади, дўст. Бир марта-ю яна синов учун келади. Шу қисқагина умр давомида инсон деган номга муносиб ҳаёт кечирмаслик гуноҳ. Ҳар қандай шароитда ҳам одам бўлиб қолишимиз керак. Яратган эгам бизни истаган кўйга солиши: хоҳласа, қайғу-алам, хоҳласа беадад шодлик, қувонч ҳадя этиши мумкин. Пешонамизга нима ёзилган, эртага бизни қандай воқеа-ҳодисалар кутаётганини, табиийки, билмаймиз. Демак, ҳар қандай синовга шай туриш - биз бандаларнинг вазифамиз. Шу ўринда актёрнинг ҳаётдаги мавқеи, хизмати бор бўйи билан гавдаланади: актёр - кўзгу. У ҳеч кимсага қандай яшаш кераклигини ўргатмайди. Фақат кимдир ана шундай яшаяпти, хулосани ўзингиз чиқариб олаверинг дейди, холос.

- Эркин ака, аввало актёр, умуман ижодкор учун истеъдод энг биринчи, зарурий унсур эканлиги тушунарли. Лекин томошабиннинг қалбидан жой олиб, севимли бўлиб қолиш учун шунинг ўзи кифоя деб ўйлайсизми?

- Истеъдод бирламчи шарт эканлиги тўғри. Бироқ тинимсиз меҳнат, ўз устида изланиш бўлмас экан, актёр ҳеч қачон мақсадига етолмайди. Бу талаб ҳамма касб эгалари учун ҳам бирдек зарур, албатта. Менинг қўлимдан келмайдиган юмушни эплаганларни кўрсам, уларга қойил қоламан. Масалан, ўз касбининг моҳир устаси бўлган созанда, шоир, дурадгор, врач ва ҳоказо - барчасига таъзим бажо этган ҳолда менинг ҳам жиндек ютуғим бўлса, улар ҳам холисанилло тан беришларини истайман.

Актёрликнинг ҳам ўз сирсиноати бор. Бир образни тўлақонли қилиб яратиш, таъбир жоиз бўлса, игна билан қудуқ қазишдек бир гап. Шахсан ўзим янги бир ишга қўл урар эканман, ҳафталаб, ойлаб сўз ёдлайман. Саҳнада, уйда, кези келганда кўчада ҳам образга кираман. Баъзан қийналиб кетган пайтларимда бундан кўра ер чопсанг бўлмасмиди, деб ўзимни койийман.

Образ бу - инсон. Томошабин саҳнада олижаноб ёки аблаҳ одам билан юзма-юз бўлади. Санъаткор образни шундай яратсинки, у табиий кўриниши, талқини билан томошабинники бўлиб қолсин. Бунинг негизида эса юқорида таъкидлаганимдек, машаққатли меҳнат маҳсули ётади. Шу меҳнат, тинимсиз изланиш, ўрганиш истеъдод ва маҳоратни олмосдек чархлаб бораверади.

- Гапингизга қараганда, янги роль устида ишлаётган Эркин Комилов маълум бир муддат бошқа одам суратида яшаши ҳам мумкин экан-да!

- Нафақат бошқа одам суратида, сийратида ҳам деяверинг, дўст. «Гирдоб»ни қўяётганимизда шу ҳол айниқса, яққолроқ намоён бўлган. Асардаги Азиз Қосимовнинг тортган азобларидан унинг образини яратаётган Эркин Комиловнинг бошига тушган ташвишлар минг чандон ошиб кетганди. Шу сабаб бўлса керакки, уйда - хотин, бола-чақанинг олдида ҳам «Азиз Қосимов» бўлиб яшаганман. Эсингизда бўлса, спектаклда шундай саҳна кўриниши бор: Расул Оллаёрович билан Муҳиддин Жабборович ёш аспирантни кўпчилик олдида «Сен ношукурсан», дея зуғум қила бошлайди. Шунда алам ва аччиқ устида уларга айтар гапимни айтдиму кўксимни ғижимлаб, ўтириб қолдим. Ўшанда юрагим ростакамига тўхтаб қолаёзган эди.

- Эркин ака, халқимиз Сизни «Гирдоб», «Абадият қонуни», «Диёнат», «Келинлар қўзғолони», «Олтин девор» каби саҳна асарлари орқали кашф этиб, севиб қолган, десак муболаға эмас. Мана, кейинги йилларда кинода ҳам бир қатор образлар яратишга муваффақ бўлдингиз.

- Кинода ўйнашни кўпдан орзу қилардим. Худога шукур, энди бу орзуим ҳам ушалаяпти. Албатта, театр ва кинонинг бир-биридан анча фарқи бор. Аммо инсон бир ишга чин дилдан киришар экан, уни албатта эплайди.

Мақтаниш бўлса ҳам айтиб қўяй. Бизнинг киноактёрлар чет эл киноактёрларидан ижро маҳорати жиҳатидан анча кучли. Хорижда кўпроқ бўртиб турган мушаклар қадрланади...

Яқинда «Шайтанат»да Ҳайдар - Кесакполвон образини яратдим. Ўзим шу асарни мириқиб ўқигандим. Кесакполвон ролини беришганда, ҳаётда шундай характерли одамларни топиб, уларни яқиндан ўрганишга ҳаракат қилдим. Интилишларим нечоғли самара берди, буни томошабинлар айтади, деб ўйлайман.

Ҳозир ҳинд кино усталари билан ҳамкорликда ишланаётган бадиий фильмда террорчи генерал образини яратаяпман...

- Кейинги пайтларда Сизни болалар «Қундуз амаки» деб атайдиган бўлиб қолишди...

- Очиғи, шу «Қундуз амаки эртаклари»га овоз бериш учун таклиф олганимда, унчалик рўйхушлик бермагандим. Аммо иккинчи фильмдан кейин шундай киришиб кетдимки, ўзим учун болалик дунёсининг очилмаган қирраларини кашф этдим. Умуман, 500 дан ошиқ фильмларга овоз берганман.

- Эркин ака, газетамизнинг номи, мазмун ва моҳиятидан келиб чиққан ҳолда қонунлар, ҳуқуқ ва ҳуқуқшунослар ҳақидаги фикрингизни билмоқчи эдик...

- Қонун устуворлиги - ҳар қандай демократик давлатнинг асосий таянчи.

Бугун кўпчилик ёшларимиз ўзини ҳуқуқшунослик соҳасига ураётганлигини кўп кузатаяпмиз. Лекин уларнинг мақсади - фақат ҳашаматли турмуш бўлса, янглишадилар. Ахир, бу дунё ўткинчи. Шу беш кунлик маконда бировнинг бурнини қонатиб, қўрқитиб, давру даврон сураман деб ният қилиш, ғирт ноинсофликдир. Ҳуқуқшуносларимиз ўзлари ўрганган илмга аввало ўзлари амал қилсинлар. Умуман, қонунларимизни муқаддас китобларимиздек эъзозлашимиз лозим. Қонун-қоидалар қон-қонимизга сингиб кетиши зарур. Уларга риоя қилиш, кимларгадир кўз-кўзлаш учун эмас, аввало ўзимиз учун эканлигини унутмайлик.

Суҳбатдош: Сирожиддин РАУФ

ҲУНАРДАН РИЗҚИНГ УНАР

Қадриятларимиз

КАРМУЛЛОНИНГ ЎЛМАС ҲУНАРИ

Бухоро нафақат ўзининг меъморчилиги билан, балки бозорларининг бойлиги, ундаги кўзни қамаштирувчи миллий либослари ва хушбўй ширинликлари билан ҳам сайёҳларни ўзига жалб этиб келади.

Бухорода ширинликлар тайёрлаш ва сотиш азалдан қандолатфурушлар қўлида эди. Сўнгги амир даврида Бухорои Шарифда исми Абдувоҳид, лақаби «Кармулло» бўлган камтарин бир киши яшаган. Унинг қулоғи сал оғирроқ бўлгани учун «кар» ақлли, имонли, ҳатто келажакни башорат қила олгувчи бўлганидан «мулло» дейишаркан. Халқ орасида нақл қилинишича, юраги тоза ва олижаноб одамларни авлиё-анбиёлар қўллаб-қувватлар, бало-қазолардан асрар экан. Айтишларича, Кармулло ана шундай одамлар сирасидан бўлган.

Қандолатпазлик ҳунарининг пирлари Абдувоҳид Кармуллони янги турдаги ширинликлар - «оби-наввот» ва «новвот» яратишга илҳомлантирдилар. Бу ширинликларнинг довруғи шаҳарда тез ёйилди ва Бухоро ҳукмдори - амирнинг қулоғига етди. Ҳукмдор устани ҳузурига олиб келишларини буюради. У жуда нафис оби-новвот ва ажойиб ёқут мисол новвотнинг тайёрланиш сирларини ўз кўзи билан кўрмоқчи бўлганди. Мулозимлар амирнинг буйруғини бажариш учун тезда ишга киришибдилар. Лекин улар устанинг ҳузуридан қуруқ қайтиб келишибди. Кармулло бобо мулойимлик билан ва айни пайтда қатъий рад жавобини бериб, «оби-новвот» тайёрлашдан олдин пирлар Ҳазрати Буркисармас ва Шакарбанди Валига илтижо қилиб, уларнинг дуоларини олгандан сўнггина пиширилишини, бу ширинликларни тайёрлаш учун махсус идиш-анжомлар зарурлигини, одамнинг тани ҳам, маънавияти ҳам жуда пок бўлиши лозимлигини, биргина нопок нигоҳ ҳамма ишни барбод қилиш мумкинлигини тушунтирибди.

Устанинг уйи сомонийлар боғи яқинида жойлашган бўлиб, ярим гектар майдонни эгаллаган эди. Дарвозанинг чап томонида 20 квадрат метр жойни эгаллаган дўконнинг бир томонида ҳалво ва бошқа ширинликлар тўла тўрт баркаш турарди. Булар кўргазма вазифасини бажарарди.

Бу хона ортида ширинликлар пишириладиган алоҳида хона бўлиб, унда ҳар бирининг сиғими 10-12 пуд бўлган тўртта қозон, тўртта мўрили ўчоқ бор эди. Ёзда хона тепасидаги ойналар очиларди. Бундан ташқари, яна иккита хона бўлиб, уларда 8 қозон мавжуд эди. Айвон остида нишолда пишириш учун 10 та қозон қўйилганди. Ана шу қозонларнинг ҳаммасида маҳсулот ишлаб чиқариш билан 4 уста, 8 шогирд, 12 хизматкор шуғулланарди.

Абдувоҳид Кармулло қандолатпазликнинг барча сирларини ўғли Муқимжонга ўргатди. Кейинчалик Муқимжон Бухоронинг энг машҳур ҳалвогарларидан бири бўлиб етишди.

Бугунги кунда Бухоронинг ҳар бир кўчасида шарқ ширинликлари тайёрлайдиган оилаларни учратиш мумкин. Саъдулло Шукруллаев оиласи ана шундай сулолалардан ҳисобланади. Унинг бобоси Насрулло бобо машҳур ҳалвогар бўлиб, ўз ҳунарини ўғли Шукруллога ўргатган. Шукрулло ўз навбатида ўғли Саъдулло ва қизи Шарофатга бу ҳунарни мерос қолдирган.

Бухорода яна бир ширинпазни жуда яхши биладилар. Ғиждувонлик Назрулло Болтаев исмли бу уста Кармулло бобонинг шогирдларидан бири эди. Ҳозирги кунда унинг 8 фарзанди ота ишини давом эттирмоқда. Устанинг ўғли Неъмат Болтаев озиқ-овқат саноати технология институтини битириб, ҳозир қандолатчилик цехига бошчилик қилади. Уста Нарзуллонинг катта ўғли Абдулло парварда ва ҳалво тайёрлайди, билганларини шогирдларга ўргатади.

Шуни таъкидлаш лозимки, ҳалвогарлик санъати бугунги кунда нафақат Бухоро шаҳрида, балки атрофдаги Жондор, Ғиждувон, Ромитан туманларида ҳам ривожланиб бораётир. Зеро, қандолат ва ҳалвопазлик Бухорои Шарифнинг энг қадим ва ўлмас санъатларидан биридир. Шундай экан, бу ноёб санъатни янада ривожлантириш чора-тадбирларини кўриш лозим. Тўғри, ҳозир бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан бу соҳада асосий маҳсулот бўлган шакар танқислиги ҳалвопазлик ривожига салбий таъсир кўрсатаяпти. Лекин шунга қарамай, маҳаллий ҳокимият мутасаддилари қандолатчиликни ривожлантириш имкониятларини изласалар, халқ ҳунармандларига амалий ёрдам кўрсатмасалар, ҳар томонлама фойдали иш бўларди.

Саодат САТТОРОВА, Бухоро Давлат Университети ўқитувчиси

ДАН ва замон

ДАНчи омон бўлса, хавфу хатар йўқ...

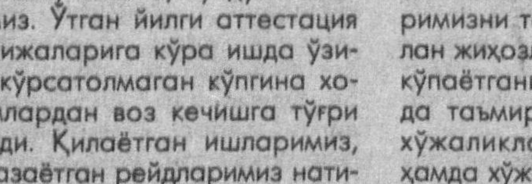

Қашқадарё вилоят Давлат автомобил назорати бошқармаси маълумотларига кўра жорий йилнинг 9 ойи мобайнида жами автоаварияlar сони 382 рақамини кўрсатгани бу рақамни ўтган йилнинг шу пайтига қиёсланса 10 тага кўпайгани, авария пайтида 102 шахс ҳалок бўлгани, 413 киши ярадор бўлиб, даволаниб чиққани аён бўлади. Болалар билан боғлиқ автоаварияlar сони 100 тага етгани ва бу жараён 17 нафар бола ҳаётдан кўз юмгани 84 нафари эса ҳар хил турда ярадор бўлгани аянчли ҳол. Одам боласининг тирикчилик сўқмоқлари ҳамиша катта-кичик йўлларга туташ. Салгина имкон топган киши пиёда юришни истамайди. Йўлга чиққан барча ҳайдовчи ҳам амалдаги йўл ҳаракати хавфсизлиги қоидасига риоя қилавермайди.

ДАН ходими ҳушёрликни ошириш учун ола таёғини кўндаланг қилиб тўхтатмоқчи бўлса, ўлгудай ёмон кўрамиз. Автоаварияларнинг кўпайиб бораётганига ким ва нима айбдор? Шундай саволлар билан Қашқадарё вилоят Давлат автомобил назорати бошқармасининг бошлиғи, милиция подполковниги Ҳалим ЖЎРАЕВга мурожаат этдик.

- Очиғини айтганда, бошқармамиз ходимлари амалдаги қонун-қоидаларга асосланиб, қўлимиздаги барча куч ва воситаларни ишга солиб, ҳар лаҳзада ҳушёрликни қўлдан бермай, кеча-ю, кундуз ишлаяпмиз. Ўтган йилги аттестация натижаларига кўра ишда ўзини кўрсатолмаган кўпгина ходимлардан воз кечишга тўғри келди. Қилаётган ишларимиз, ўтказаётган рейдларимиз натижалари, аҳоли билан учрашувлар бўйича оммавий ахборот воситалари орқали чиқишларимиз кундан-кунга кўпаймоқда. Ўтган 9 ой мобайнида ташвиқот ва тарғибот сифатида 161 марта рўзномаларда, 261 марта радиода, 83 марта телевидениеда чиқишлар қилдик. Шунингдек, 3100 марта мактабларда, ташкилот ва маҳаллаларда 2534 марта суҳбат ва учрашувлар ўтказдик. Вилоят телевидениесида «ДАН хабар қилади» рукни остида мунтазам кўрсатувлар ташкил этганмиз. Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисидаги янги қонунни тарғиб қилиш учун маҳаллаларда, ўқув юртларида, ташкилотларда доимий учрашувлар ўтказаяпмиз. Бироқ автоаварияlar сони сезиларли равишда камаймаяпти. Назаримда бунинг асосий сабаблари сифатида йўлларимизни техник воситалар билан жиҳозланмаганлиги, қатнов кўпаётганига нисбатан вақтида таъмирланмаганини, автохўжаликларда ва ташкилот ҳамда хўжаликларда автоуловлар носозлиги, ҳайдовчилар ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, чекка қишлоқларда аҳоли ҳамон миниш учун трактор-тележкалардан фойдаланаётгани (айниқса, пахта йиғим-терими даврида) боис рўй бермоқда. Бу камчиликларни бартараф этиш, мавжуд муаммоларни тузатиш учун вилоят ҳокимлиги шаҳар ва туман ҳокимликлари тегишли идоралар билан ҳамкорликда бир қатор режалар амалга оширилмоқда. Вилоятимиз ҳудудида халқаро аҳамиятга эга бўлган 411 км. йўл мавжуд. Буларга Тошкент-Термиз йўли, Самарқанд-Қарши йўли, Нукус-Бухоро-Қарши-Ғузор йўллари киради. Аниқ ҳисоб-китобга кўра 9 ой мобайнида Тошкент-Термиз йўлида 27 та йўл-транспорт ҳодисаси бўлиб, 9 киши вафот этган, 38 киши тан жароҳати олган. Бу ҳодисалар асосан Деҳқонобод, Муборак, Чироқчи туманлари ҳудудида рўй бераётгани қайд этилган. Мана, «Қашқадарёйўл» бирлашмаси берган маълумотномага эътибор беринг: «Биз асосий кучни йўлнинг 1289-1300 км.ларда янги йўл қурилишига Самарқанд-Қарши автомобил йўлининг 112-125 километрлари янги йўналишдаги йўл қурилиши ишларига жалб қилдик. Йил якунига қадар ушбу объектларни фойдаланишга топширамиз». Уларнинг келгуси режалари ҳам катта умидворлик асосида тузилган. Бироқ айни кунда Қарши, Шаҳрисабз шаҳрининг баъзи кўчаларига, туман ва қишлоқ марказларининг айрим кўчаларига кирсангиз ранжишингиз тайин. Вақтида ҳашар йўли билан қурилган балансга олинмаган қаровсиз йўллар қанча? Лекин автотранспорт эгалари ўша йўллардан юришга мажбур. Йўлда фақат эҳтиёт бўлинг, фалокатдан Худонинг ўзи асрасин, демоқдан ўзга иложи йўқ. Ҳайдовчилар ҳар лаҳза ҳушёр, йўлларимиз эса оппоқ-ойдин бўлса, хавфу хатар йўқ. Одамлар эса кўзлаган манзилига омон-эсон етиб олади.

Суҳбатдош: Ғози РАҲМОН

АҚШ ҚОНУНИ ВА БАРМОҚЛАР

Ана, холос!

АҚШ қонунларига кўра, хорижий фуқаролар ёхуд фуқаролиги бўлмаган шахслар бу мамлакатда камида 5 йил мудом яшаган бўлиши, инглиз тилини лозим даражада ўрганиши, давлат солиғи ва бошқа тўловларни ўз вақтида тўлиқ тўлаб турганлиги, ноқонуний хатти-ҳаракат содир этмаганлиги аниқлангандан ва бошқа талабларни бажаргандан сўнггина АҚШ фуқаролигига даъвогар бўлиши мумкин.

Яна шундай бир талаб борки, баъзи одамлар бетон деворга бош ургандек қолаверади. Яъни фуқаролик олишга даъвогар расмий идораларга иккала қўлининг ҳар ўнта бармоғи изини «топшириши» керак. Акс ҳолда Насриддин Хўжанинг «бир тилло кам бўлса ҳам олмайман»и бехато ишлайди. Кубалик Рауль Бланко деган шахс 17 йилдан буён фақат шу талабга жавоб бермаганлиги учун АҚШ фуқаролигидан бенасиб яшаётган экан. Чунки унинг учта бармоғи фалокат туфайли узилиб тушган бўлиб, қолган 7 та бармоғи изи билан «конкурс»дан ўтолмай сарсон экан.

ОАВ асосида тайёрланди

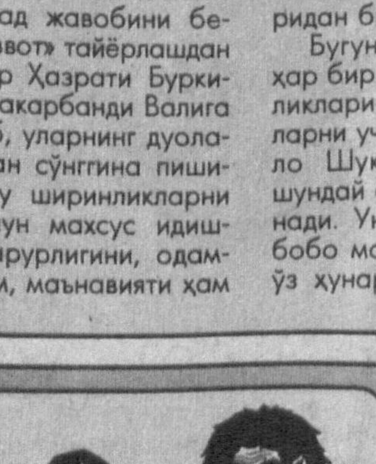

Эри билан жанжаллашиб қолган хотин дарғазаблик билан деди:

-Сенга турмушга чиққандан кўра шайтонга текканим яхши эди!

-Бу мумкин эмас,- деди бамайлихотирлик билан эр.- Чунки яқин қариндошларнинг оила қуришини медицина таъқиқлайди.

Чорраҳада "Mersedes-600" бирдан тўхтаган эди, орқасидан келаётган ҳайдовчи узининг"Mersedes-600" машинасини унга туртиб олди:

- Икки машинадан тушган "окахонлар" бир бирига қараб елка қисишди: - Запорожец қани?!

У. ЛУРЬЕВ

МУАССИС
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ
Ғайбулло РАҲИМОВ
Параҳат АЙТНИЁЗОВ
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Неъмат АМИНОВ
Абдил ТЎХТАШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
Сирожиддин РАУПОВ (Бош муҳаррир ўринбосари)
Узоқ БОЗОРОВ
Элмурод МУТАЛХЎЖАЕВ
Тўхтамурод ҲАСАНБОЕВ (масъул котиб)
Миршоҳид МИРҲАМИДОВ
Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятида саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-0668. Тиражи-10.000.
Босишга топшириш вақти 21.00
Босишга топширилди 20.00

Навбатчи: А. ХЎЖАМОВ
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи: У. ДЎСМАТОВ
Терувчи: М. ДЎСТОВА

700047, Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси
Тел,факс: (371) [illegible]-41
«Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июлда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида [illegible]41- сон билан рўйхатдан ўтган.